

بررسی وضعیت و نقش بخش‌های تجارت، انرژی و صنعت در اقتصاد کشور ژاپن

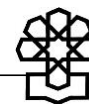
معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی
دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

کد موضوعی: ۳۱۰
شماره مسلسل: ۱۴۵۷۴
آذرماه ۱۳۹۴

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۲.....	۱. بخشی از اطلاعات پایه‌ای اقتصاد ژاپن
۷.....	۲. بررسی وضعیت صادرات و واردات ژاپن
۱۱.....	۳. وضعیت انرژی در ژاپن
۲۱.....	۴. وضعیت صنایع سبک و سنگین در ژاپن
۳۵.....	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۳۷.....	پیوست
۳۹.....	منابع و مأخذ

بررسی وضعیت و نقش بخش‌های تجارت، انرژی و صنعت در اقتصاد کشور ژاپن

چکیده

در سال ۲۰۱۴ تولید ناخالص داخلی ژاپن نسبت به سال قبل تغییری نکرده است، اما نرخ تورم در همین سال ۲/۷ درصد رشد داشته است. همچنین میزان صادرات و واردات این کشور در سال ۲۰۱۴ به ترتیب ۷۱۰/۵ و ۸۱۱/۹ میلیارد دلار بوده است و نسبت به سال قبل کاهشی ۰/۶۱ و ۲/۵۲ درصدی را تجربه کرده است. از جمله مهمترین اقلام صادراتی ژاپن وسایل نقلیه موتوری، محصولات آهن و فولاد، نیمه هادی‌ها، قطعات خودرو، دستگاه‌های تولید قدرت برق و مواد پلاستیکی بوده است و نتایج این گزارش نشان می‌دهد که تراز تجاری ایران و ژاپن طی سال‌های اخیر همواره منفی بوده، برای مثال در سال ۱۳۹۲ ارزش واردات ایران از ژاپن ۲۴۴ میلیون دلار و صادرات ایران به ژاپن ۳۵/۳ میلیون دلار (بجز نفت خام) بوده است.

بررسی وضعیت مصرف انرژی در ژاپن حاکی از آن است که این کشور اولین واردکننده گاز طبیعی و دومین واردکننده بزرگ زغال‌سنگ و سومین کشور بزرگ مصرف‌کننده نفت در سال ۲۰۱۳ به‌شمار می‌رفت. ارزش صادرات نفت خام ایران به ژاپن در سال ۲۰۱۳ معادل ۶/۹ میلیارد دلار بوده است.

ژاپن تا سال ۲۰۱۱ پس از ایالات متحده آمریکا و فرانسه، سومین تولیدکننده بزرگ برق هسته‌ای در جهان به‌شمار می‌رفت و ۱۵۶ میلیارد کیلووات ساعت برق مورد نیاز این کشور از طریق نیروگاه‌های هسته‌ای تأمین می‌شد. تحلیل آمار برق در ژاپن نشان می‌دهد که در سال ۲۰۱۲، بخش اعظم تولید برق (در حدود ۸۶ درصد) این کشور از طریق نیروگاه‌های سوخت فسیلی تأمین می‌شد. به طوری که از ۹۶۶ میلیارد کیلووات ساعت برق تولید شده در سال ۲۰۱۲ معادل ۸۲۹ میلیارد کیلووات ساعت آن با استفاده از سوخت فسیلی تولید شده است.

بررسی وضعیت صنعت در کشور ژاپن نشان می‌دهد در سال ۲۰۱۳ سهم بخش صنعت در تولید ناخالص داخلی برابر ۲۴/۵ درصد و نرخ رشد تولیدات صنعتی در سال ۲۰۱۴ حدود ۲ درصد و سهم شاغلین این بخش برابر ۲۶/۲ درصد گزارش شده است. عمده‌ترین فعالیت صنعتی ژاپن عبارتند از: خودروسازی، تجهیزات الکترونیکی، فولاد و فلزات غیرآهنی، کشتی‌سازی، پتروشیمی، ماشین ابزار و مواد غذایی فرآوری شده است که در متن گزارش خلاصه‌ای از وضعیت هر یک از آنها ارائه شده است.

مقدمه

کشور ژاپن به لحاظ تولید ناخالص داخلی بعد از ایالات متحده و چین رتبه سوم را به خود اختصاص داده است. بیشتر موفقیت عصر جدید کشور ژاپن ناشی از دو دوره رشد اقتصادی عمده است، عصر میجی (۱۸۶۸ تا ۱۹۱۲) مربوط به قبل از جنگ جهانی دوم و عصر معجزه اقتصادی (دهه ۱۹۶۰ تا ۱۹۹۰ میلادی) مربوط به بعد از جنگ جهانی دوم می‌شود. در دوره معجزه اقتصادی، ژاپن رشد اقتصادی بالایی تجربه کرد. امروزه اقتصاد ژاپن بسیار پیشرفته و از فناوری بالایی برخوردار است. این کشور با سرمایه‌گذاری زیادی که از سال ۱۹۷۰ در تحقیق و توسعه در ابعاد مختلف از جمله فناوری انرژی انجام داد، توانست سطح بهره‌وری انرژی را تا حد زیادی ارتقا دهد. در گزارش حاضر ضمن بررسی اجمالی وضعیت تجاری کشور ژاپن، بررسی وضعیت بخش‌های انرژی و صنعت و نقش آنها در اقتصاد ژاپن مورد توجه قرار گرفته است.

۱. بخشی از اطلاعات پایه‌ای اقتصاد ژاپن

کشور ژاپن با جمعیت ۱۲۷/۱۰۳ میلیون نفر در سال ۲۰۱۴ تولید ناخالص داخلی برابر ۴/۷۵ تریلیون دلار داشت. ژاپن مساحتی برابر ۳۷۷/۹۱۵ هزار کیلومتر مربع دارد، ۶۸/۵ درصد از خاک ژاپن را زمین‌های پوشیده از جنگل که غیرقابل سکونت و نامناسب برای استقرار واحدهای صنعتی است، تشکیل می‌دهد. با توجه به اینکه حدود ۱۲/۵ درصد از این زمین‌ها زراعی هستند.^۱ به دلیل محدودیت زمین‌های کشاورزی و جمعیت بالا ژاپن امکان تأمین مواد غذایی برای افراد و همچنین خوراک دام را نداشته لذا یکی از بزرگ‌ترین واردکنندگان محصولات کشاورزی است.^۲ به طور کلی ۶۰ درصد از مواد غذایی مصرفی ژاپن (برحسب کالری) وارداتی هستند.^۳

درآمد سرانه ژاپن^۴ در سال ۲۰۱۴ میلادی ۳۶۱۹۴/۴ دلار آمریکا و درآمد سرانه ایران در همین سال ۵۵۳۱۵/۱ دلار اعلام شده است.^۶

به دلیل ساختار اقتصادی، ژاپن بیشترین بدهی دولتی در مقایسه با سایر کشورها را دارد. این بدهی برابر ۲۳۱/۹ درصد از تولید ناخالص داخلی این کشور در سال ۲۰۱۴ اعلام شده است که این رقم در سال

1. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ja.html>

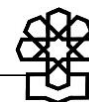
2. <http://www.ers.usda.gov/topics/international-markets-trade/countries-regions/japan/basic-information.aspx>

3. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ja.html>

4. GDP Per Capita (Current International \$), (دلار به نرخ جاری ارز).

۵. براساس آمار بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۲، درآمد سرانه تولید ناخالص داخلی ایران بر اساس قیمت جاری برابر ۱۲۸۹۱۲۵۸۶/۱۲ میلیارد ریال بوده، همچنین متوسط فروش نرخ ارز معادل ۲۲۸۰۱ ریال بوده است.

۶. طبق آمار بانک جهانی سرانه تولید ناخالص داخلی، برابر قدرت خرید (GDP Per Capita, PPP (Current international (\$) ایران و ژاپن در سال ۲۰۱۴ به ترتیب برابر ۱۶۳۹۱/۶ و ۲۶۴۲۶/۳ دلار بوده است. همچنین سرانه تولید ناخالص داخلی ایران و ژاپن در سال ۲۰۱۴، با نرخ ثابت ارز (GDP Per Capita (Constant 2005 US \$)) به ترتیب برابر ۲۶۹۱/۶ و ۳۷۵۹۵/۲ دلار بوده است.

۲۰۱۳، ۲۲۷/۲ درصد از تولید ناخالص داخلی ژاپن بوده است.^۱ ژاپن در پی سیاست پولی انبساطی اتخاذ شده توسط بانک ژاپن در پایان دادن به افت قیمت‌ها^۲ با پیشرفت‌هایی روبرو بوده، اما افزایش جمعیت مسن و کاهش کل جمعیت^۳ اقتصاد ژاپن را با چالش‌های اساسی بلندمدت روبرو ساخته است.^۴ همچنین ژاپن همواره به دلیل محدودیت منابع طبیعی، به واردات مواد اولیه خام وابسته بوده و پس از زلزله و سونامی در سال ۲۰۱۱ به دلیل تعطیل شدن تأسیسات هسته‌ای، بخش صنعت در ژاپن بیش از پیش به سوخت‌های فسیلی وارداتی وابسته شده است.^۵ این کشور عضو سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای از جمله^۶ OECD،^۷ UN،^۸ WTO،^۹ ADB،^{۱۰} IMF،^{۱۱} IBRD و G8 بوده و شهر توکیو پایتخت این کشور یکی از ده شهر برجسته اقتصادی و مالی جهان است. در جدول ۱ آخرین وضعیت برخی از شاخص‌های کلان اقتصادی کشور ژاپن ارائه شده است.

جدول ۱. اطلاعات اساسی و شاخص‌های عمده اقتصادی کشور ژاپن

سال		شرح	سال		شرح
۲۰۱۴	۲۰۱۳		۲۰۱۴	۲۰۱۳	
۳۶۱۹۴/۴	۳۸۶۲۳/۷	درآمد سرانه (دلار)	۱۲۷/۱۰۳	۱۲۶/۷	جمعیت (میلیون نفر)
۱/۲۸۴	۱/۱۱۷	حجم سرمایه‌گذاری مستقیم در خارج کشور (تریلیون دلار)	-	۱۲۶۷	ذخایر ارزی و طلا (میلیارد دلار)
۲۰۵/۵	۱۸۵/۷	حجم سرمایه‌گذاری خارجی در داخل (میلیارد دلار)	۱ = ۱۰۵/۸ دلار	۱ = ۹۷/۶ ^{۱۲} دلار	واحد پول و برابری با دلار
۴/۷۵	۴/۷۵	تولید ناخالص داخلی (تریلیون دلار)	-	۵/۱۸	بدهی‌های خارجی (تریلیون دلار)
۴/۷۷	-	تولید ناخالص داخلی براساس نرخ مبادله رسمی (تریلیون دلار)	۴۵/۴۲	۳۳/۶۳	تراز پرداخت‌های حساب جاری (میلیارد دلار)
۰	۱/۶	رشد GDP (درصد)	۲/۷	۰/۴	نرخ تورم (درصد)

Source: www.factbook.gov(cia.gov), www.Worldbank.org

1. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ja.html>

2. Deflation

4. <http://www.stat.go.jp/english/data/handbook/c0117.htm>

4. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ja.html>

5. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ja.html>

6. سازمان همکاری اقتصادی و توسعه (OECD)؛ Organisation for Economic Co-operation and (Development)

7. سازمان ملل متحد (United Nations:UN).

8. سازمان تجارت جهانی (World Trade Organization:WTO).

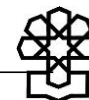
9. بانک توسعه آسیایی (Asian Development Bank :ADB).

10. صندوق بین‌المللی پول (International Monetary Fund:IMF).

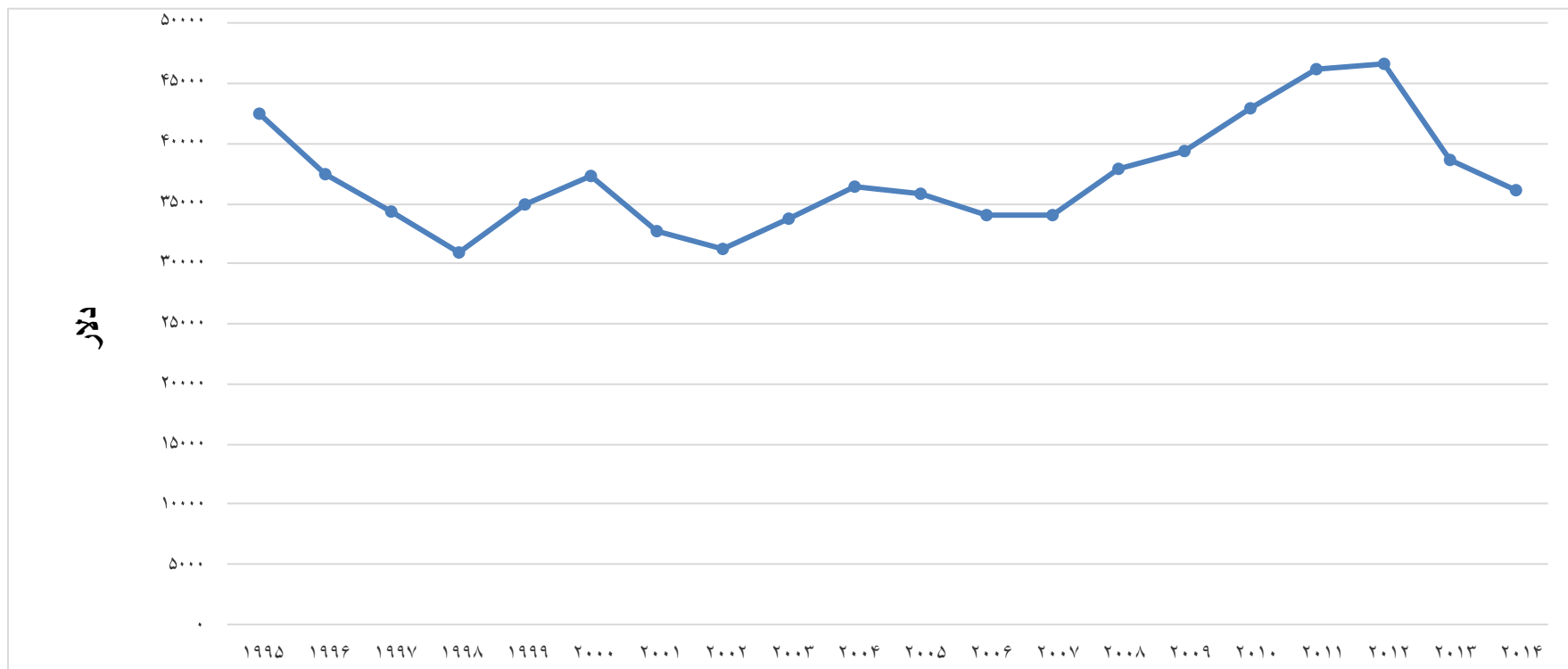
11. بانک جهانی (World Bank:IBRD).

با توجه به آمار مندرج در جدول ۱، تولید ناخالص داخلی (GDP) این کشور در سال ۲۰۱۴ حدوداً بدون تغییر و نرخ تورم در همین سال ۲/۷ درصد رشد داشته است. براساس آمار موجود، تولید ناخالص داخلی و سرمایه‌گذاری خارجی در داخل این کشور در سال ۲۰۱۴ به ترتیب برابر با ۴/۷۵ تریلیون دلار و ۲۰۵/۵ میلیارد دلار بوده است. همچنین باید توجه داشت که حجم سرمایه‌گذاری خارجی جذب شده این کشور در سال ۲۰۱۴ نسبت به سال قبل با رشدی حدود ۱۱ درصد روبرو بوده است.

در نمودار ۱ وضعیت سرانه تولید ناخالص داخلی ژاپن طی دوره ۱۹۹۵ الی ۲۰۱۴ نشان داده شده است.

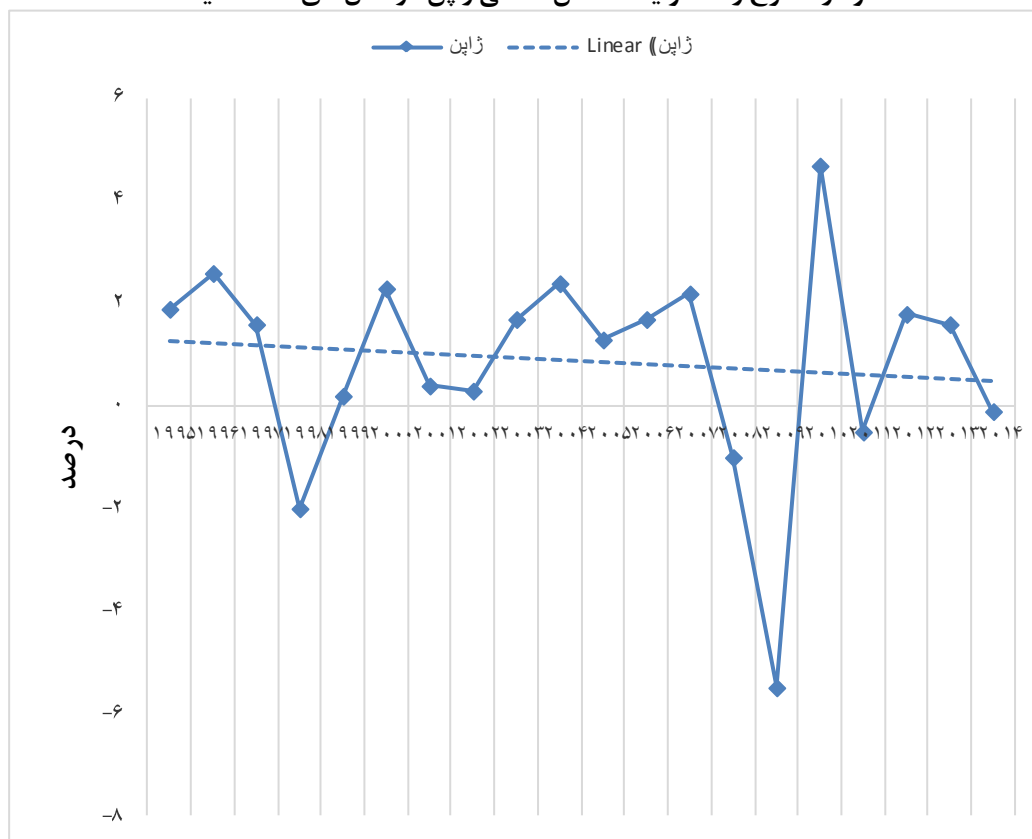
نمودار ۱. روند تولید سرانه ناخالص داخلی ژاپن در سال‌های ۱۹۹۵ لغایت ۲۰۱۴

Soruce: Cia.gov

نمودار ۲ رشد اقتصادی ژاپن در سال‌های ۱۹۹۵-۲۰۱۴ نشان داده شده است. بررسی نرخ رشد اقتصادی ژاپن نشان می‌دهد کمترین میزان رشد (منفی ۵/۵ درصد) مربوط به سال ۲۰۰۹ است که در این سال رکود اقتصادی ناشی از بحران مالی جهانی در ژاپن عمیق‌تر شده بود.

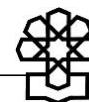
نمودار ۲. نرخ رشد تولید ناخالص داخلی ژاپن در سال‌های ۱۹۹۵ لغایت ۲۰۱۴

Source : Data.World Bank.org

رشد اقتصادی ژاپن در سال ۲۰۰۲ بسیار ناچیز بوده است و دولت تلاش کرد با کمک گرفتن از مخارج بخش خصوصی، کسری را جبران کند که در نتیجه در سال ۲۰۰۹ قرض دولتی برابر ۱۸۵ درصد از ارزش تولید ناخالص داخلی شد. در سال‌های ۲۰۰۳ تا ۲۰۰۷ اقتصاد ژاپن رشد کرد. اگرچه افت قیمت‌ها ادامه داشت و علائم افزایش سرمایه‌گذاری امیدبخش پایداری این رشد بود، اما در سال ۲۰۰۸ ژاپن در نتیجه بحران مالی جهانی وارد رکود شد و این رکود در سال ۲۰۰۹ عمیق‌تر شد. اما به دلیل افزایش مخارج دولتی، وضعیت متغییر اقتصادی رو به بهبود گذاشت و رشد اقتصادی در سال ۲۰۱۰ ادامه یافت.^۱ زلزله و سونامی رخ داده در ماه مارس ۲۰۱۱ و به دنبال آن حادثه هسته‌ای، موجب تضعیف بهبود اقتصادی ژاپن

1. <http://www.ers.usda.gov/topics/international-markets-trade/countries-regions/japan/basic-information.aspx>

شد. دولت در ژانویه سال ۲۰۱۳ به منظور رهایی از شرایط رکودی و افت قیمت‌ها، سیاست‌های سه پیکان^۱ را که مشهور به «آبه نومیکس»^۲ است تنظیم کرد. پیکان اول سیاست پولی انبساطی است که بانک مرکزی ژاپن اذعان داشت براساس این سیاست نرخ رشد سالیانه شاخص قیمت مصرف‌کننده در سطح ۲ درصد تنظیم خواهد شد. این سیاست در جهت رهایی از رکود و تضعیف واحد پولی اتخاذ شده است. پیکان دوم سیاست مالی انعطاف‌پذیر است که در این راستا بسته محرک اقتصادی فوری با مقیاسی در حدود ۱۰ تریلیون ین ایجاد شد. پیکان سوم استراتژی رشد در جهت گسترش سرمایه‌گذاری خصوصی است. تلاش‌های انجام شده در این زمینه عبارتند از: تشویق سرمایه‌گذاری شرکت‌های خصوصی از طریق آسان‌سازی قوانین. این سیاست‌ها با موفقیت روبرو بوده و در سال ۲۰۱۴ ژاپن چهارمین قدرت اقتصادی جهان شناخته شد.^۳

۲. بررسی وضعیت صادرات و واردات ژاپن

در جدول ۲ مبادلات تجاری ژاپن با کشورهای جهان طی سال‌های ۲۰۱۰ الی ۲۰۱۴ نشان داده شده است.

جدول ۲. مبادلات تجاری ژاپن با جهان طی سال‌های ۲۰۱۰ الی ۲۰۱۴

(میلیارد دلار)

سال	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳	۲۰۱۴
صادرات	۸۳۵/۳۰	۸۹۱/۷۵	۸۷۵/۳۱	۷۱۴/۹	۷۱۰/۵
واردات	۷۹۶/۸۳	۹۴۴/۹۰	۹۹۴/۴۰	۸۳۲/۹	۸۱۱/۹
تراز تجاری	۳۸/۴۷	-۵۳/۱۵	-۱۱۹/۰۹	-۱۱۸	-۱۰۱/۴

مأخذ: سال‌های ۲۰۱۰ الی ۲۰۱۲ (www.worldbank.org) سال‌های ۲۰۱۳ الی ۲۰۱۴

(www.cia.gov)

با توجه به آمار جدول ۲ میزان صادرات و واردات کشور ژاپن در سال ۲۰۱۴ نسبت به سال ۲۰۱۳ به ترتیب با کاهش حدود ۰/۶۲ و ۲/۵۲ درصدی همراه بوده است. تراز تجاری این کشور در سال ۲۰۱۴ منفی و در حدود ۱۰۱/۴- میلیارد دلار بوده که نشان‌دهنده پیشی گرفتن واردات این کشور نسبت به صادرات آن، همانند سال گذشته است.

1. Three Arrows
2. Abenomics
3. <http://www.stat.go.jp/english/data/handbook/c0117.htm>

۲-۱. واردات

ژاپن بعد از آمریکا، اتحادیه اروپا، چین و آلمان مقام پنجم واردات را در بین کشورهای جهان دارد. ارزش واردات ژاپن در سال ۲۰۱۴ بیش از ۸۱۱/۹ میلیارد دلار اعلام شده است. از شرکای عمده وارداتی به این کشور به ترتیب می‌توان کشورهای چین (با سهم ۲۱/۷ درصد)، آمریکا (با سهم ۸/۸ درصد)، استرالیا (با سهم ۶/۴ درصد)، عربستان سعودی (با سهم ۶/۲ درصد)، امارات متحده عربی (با سهم ۵ درصد)، قطر (با سهم ۴/۴ درصد)، کره جنوبی (با سهم ۴/۳ درصد)، مالزی (با سهم ۳/۷ درصد)، اندونزی (با سهم ۳/۶ درصد) و آلمان (با سهم ۲/۸ درصد) را نام برد. از جمله اقلام عمده وارداتی به این کشور می‌توان به نفت، گاز طبیعی، برنامه‌های الکتریکی برای تلفن و خط تلفن، زغال سنگ و کالاهای نیمه‌هادی اشاره کرد. در جدول ۳ مهمترین اقلام وارداتی به ژاپن در سال ۲۰۱۴ نشان داده شده است.

جدول ۳. مهمترین اقلام وارداتی ژاپن و ارزش آنها در سال ۲۰۱۴

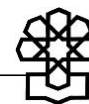
(میلیون دلار)

ردیف	نام کالا	ارزش
۱	نفت خام	۱۳۰۶۹۰
۲	گاز طبیعی	۸۴۴۹۳
۳	برنامه‌های الکتریکی برای تلفن و خط تلفن	۲۵۵۰۱
۴	انواع روغن سبک نفتی	۲۴۹۴۷
۵	زغال سنگ و سوخت‌های جامد آن (قیر زغال سنگ)	۱۹۶۹۲
۶	ماشین‌آلات اتوماتیک پردازش داده، اسکنر نوری و غیره	۱۶۸۰۶
۷	انواع مدارهای مجتمع الکترونیکی	۱۶۷۹۰
۸	سنگ آهن و کنسانتره	۱۵۹۳۶
۹	واگن (استیشن واگن)	۱۰۳۹۷
۱۰	نیمه‌هادی‌ها	۱۰۰۴۲

Source : www. www.trademap.org

۲-۲. صادرات

در سال ۲۰۱۴ صادرات ژاپن به سایر نقاط جهان در حدود ۷۱۰/۵ میلیارد دلار بوده و بعد از چین، اتحادیه اروپا، ایالات متحده و آلمان مقام پنجم صادرات را در بین کشورهای جهان دارد. از شرکای عمده صادراتی این کشور به ترتیب می‌توان کشورهای ایالات متحده (با سهم ۳۱/۷ درصد)، چین (با سهم ۹ درصد)، استرالیا (با سهم ۵/۰۳ درصد) و روسیه (با سهم ۴/۰۸ درصد) را نام برد. اقلام عمده صادراتی این کشور شامل: وسایل نقلیه و تجهیزات مربوط به راه‌آهن (واگن)، انواع قطعات وسایل نقلیه موتوری، انواع مدارهای مجتمع الکترونیکی، ماشین‌آلات چاپ و نیمه‌هادی‌ها بوده است. جدول ۴ مهمترین اقلام صادراتی ژاپن به جهان را در سال ۲۰۱۴ نشان می‌دهد.

جدول ۴. مهمترین اقلام صادراتی ژاپن و ارزش آنها در سال ۲۰۱۴

(میلیون دلار)

ردیف	نام کالا	ارزش
۱	واگن (استیشن واگن)	۸۸۶۶۶
۲	انواع قطعات و وسایل موتور وسایل نقلیه	۳۲۵۳۸
۳	انواع مدارهای مجتمع الکترونیکی	۲۵۵۱۳
۴	روغن‌های نفتی	۱۳۴۳۳
۵	ماشین‌آلات و دستگاه‌های مخصوص ساخت نیمه‌هادی‌ها	۱۳۰۴۲
۶	کشتی‌های باربری و مسافربری	۱۲۲۶۳
۷	ماشین‌آلات چاپ، قطعات و لوازم چاپگرها و دستگاه‌های کپی	۱۱۵۲۷
۸	کامیون و وسایل نقلیه برای حمل و نقل کالا	۱۰۵۰۸
۹	نیمه‌هادی‌ها	۹۰۵۹
۱۰	انواع بیل مکانیکی	۸۷۰۱

Source: Ibid.

۲-۳. روابط تجاری ژاپن و ایران

ارزش اقلام صادراتی ژاپن به ایران طی سال‌های ۱۳۸۸ الی ۱۳۹۲ و حتی سه ماه نخست سال ۱۳۹۳ بیشتر از ارزش کالاهای صادراتی (بجز نفت خام) ایران به ژاپن بوده است. بنابراین تراز تجاری کشور ایران با ژاپن طی سال‌های مذکور منفی بوده و در سال ۱۳۹۲ معادل منفی ۲۰۸/۷ میلیون دلار بوده است. در جدول ۵ مبادلات تجاری ایران و ژاپن طی سال‌های ۱۳۸۸ الی ۱۳۹۲ نشان داده شده است.

جدول ۵. مبادلات تجاری ایران با ژاپن در سال‌های ۱۳۸۸ الی ۱۳۹۲

(میلیون دلار)

سال	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۳ ماه اول ۱۳۹۳
صادرات ایران به ژاپن	۳۶۰	۴۵۸	۵۱۲	۵۷	۳۵/۳	۶/۲
واردات ایران از ژاپن	۱۲۹۵	۱۵۶۸	۱۳۰۵	۵۸۴	۲۴۴	۳۸/۱
تراز تجاری	-۹۳۵	-۱۱۱۰	-۷۹۳	-۵۲۷	-۲۰۸/۷	-۳۱/۹

مأخذ: سازمان توسعه و تجارت ایران.

براساس آمار جدول ۵، در سال ۱۳۹۲ حجم صادرات ایران (بجز نفت خام) به ژاپن معادل ۳۵/۳ میلیون دلار بوده و مهمترین اقلام صادراتی ایران به ژاپن در این سال شامل فرش، انجیر تازه یا خشک شده، انواع آب میوه، پسته تازه یا خشک شده، زعفران، تخم زیره سبز، کفپوش و شاخ و برگ نباتات بوده است.

ارزش اقلام وارداتی ایران از ژاپن در سال ۱۳۹۲ معادل ۲۴۴ میلیون دلار اعلام شده است. مهمترین اقلام صادراتی ایران به ژاپن در این سال شامل قطعات و تجهیزات خودرو، مولد گازی تولید همزمان برق و گرما، محصولات آهن و فولاد و الیاف بوده است. در جداول ۶ و ۷ مهمترین اقلام در

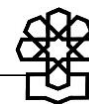
مبادلات بازرگانی ایران و ژاپن براساس ارزش به میلیون دلار در سال ۱۳۹۲ نشان داده شده است. نکته قابل توجه در مبادلات تجاری ایران و ژاپن این است که طی سالیان گذشته (تا آخر سال ۱۳۸۹)، اصلی‌ترین اقلام صادراتی ایران به ژاپن را پروپان مایع، بوتان مایع و متانول تشکیل داده بود. به طوری که در سال ۱۳۸۹ پروپان مایع (با ارزش صادراتی معادل ۲۹۰ میلیون دلار) در رتبه اول کالاهای صادراتی به این کشور بود، در حالی که در سال ۱۳۹۲ هیچ یک از این سه ماده در لیست صادرات ایران به ژاپن نبوده و فرش که در سال ۱۳۸۹ (با ارزش صادراتی ۲۱ میلیون دلار) در رتبه چهارم اقلام صادراتی ایران به ژاپن قرار داشت، در سال ۱۳۹۲ (با ارزش صادراتی ۲۷ میلیون دلار) به صدر جدول اقلام صادراتی ایران به ژاپن رسیده است.

جدول ۶. مهمترین اقلام صادراتی ایران

به ژاپن در سال ۱۳۹۲ (میلیون دلار)

ارزش	نام کالا
۲۷/۱	فرش و سایر کفپوش‌های نساجی
۱/۳	تخم زیره سبز خرد نشده
۱	مغز پسته بدون پوست دوم و خلال مغز پسته
۰/۸	کفپوش‌های غیرمخملی
۰/۷	سایر آب میوه تغلیظ
۰/۵	مغز پسته تازه یا خشک
۰/۵	شاخ و برگ و سایر اجزای نباتات
۰/۴	شوماک
۰/۴	تخم زیره سبز خرد شده
۰/۳	زعفران در بسته‌بندی بیش از ۳۰ گرم

مأخذ: همان.

جدول ۷. مهمترین اقلام وارداتی ایران از ژاپن در سال ۱۳۹۲

(میلیون دلار)

ارزش	نام کالا
۶۱/۲	مجموعه توربین ژنراتور نیروگاهی
۱۸/۱	محصولات از آهن و فولاد غیر ممزوج
۱۰/۱	قطعات منفصله جهت تولید خودروهای وانت، با ساخت داخل ۶۱ درصد بجز لاستیک
۹/۲	سایر الیاف
۸/۵	قطعات منفصله جهت تولید خودروهای سواری، با ساخت داخل ۱۵ درصد الی ۱۶ درصد بجز لاستیک
۷/۷	قطعات منفصله جهت تولید خودروهای سواری با ساخت داخل ۳۱ درصد و بیشتر محصولات از آهن یا فولاد غیرممزوج تخت نورد شده با پهنای حداقل ۶۰۰ میلیمتر
۷/۱	قطعات منفصله برای تولید خودرو وانت، با ساخت داخل ۲۱ درصد الی ۲۲ درصد بجز لاستیک
۶/۵	وسایل نقلیه با موتور پیستونی درون سوز
۶/۳	موتور پیستونی درون سوز تناوبی تراکمی- احتراقی برای وسایل نقلیه
۶/۳	دسته الیاف از رشته‌های مصنوعی

مأخذ: همان.

جزئیات اقلام صادراتی ایران به ژاپن در سال ۱۳۹۲ در جدول پیوست ارائه شده است.^۱

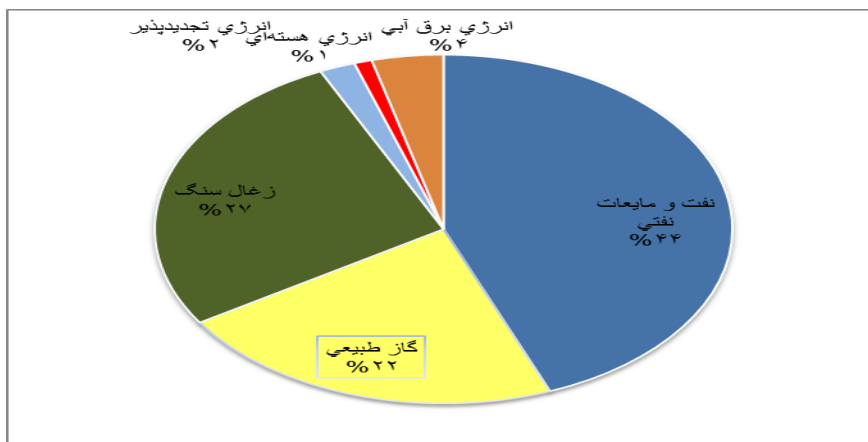
۳. وضعیت انرژی در ژاپن

ژاپن از منابع محدود انرژی در داخل کشور برخوردار است. این کشور در سال ۲۰۱۳ اولین واردکننده بزرگ گاز طبیعی در میان کشورهای مختلف جهان بوده است که عمده واردات آن به صورت گاز طبیعی مایع شده (LNG) بوده است. همچنین در همین سال رتبه دوم واردات زغال سنگ و رتبه سوم مصرف نفت (بعد از ایالات متحده و چین) در جهان را داشته است.

ژاپن تا پیش از حادثه فوکوشیما، حدود ۲۰ درصد از انرژی اولیه مورد نیاز خود را از منابع انرژی داخلی تأمین می کرد، در حالی که پس از سال ۲۰۱۱ و به دلیل فاجعه فوکوشیما و تعطیلی نیروگاه‌های هسته‌ای این نسبت به کمتر از ۹ درصد کاهش یافت. مطابق تخمین اداره اطلاعات انرژی آمریکا،^۲ در سال ۲۰۱۲ ژاپن با انرژی اولیه مصرفی ۵۱۲ میلیون تن معادل نفت خام، پنجمین مصرف کننده بزرگ انرژی جهان بود. نمودار ۳ بیانگر سهم انواع انرژی‌ها در مصرف کل انرژی اولیه کشور ژاپن در سال ۲۰۱۳ است.

۱. به دلیل حجم زیاد اقلام وارداتی ایران از ژاپن، از ارائه جزئیات اقلام وارداتی صرف نظر شده است.
2. Energy Information Administration (EIA)

نمودار ۳. سهم انواع انرژی‌ها در مصرف کل انرژی اولیه ژاپن در سال ۲۰۱۳

Source: EIA.gov (EIA International Energy Statistics)

سهم مصرفی نفت خام و مایعات نفتی در سبد سوختی انرژی اولیه ژاپن، از ۸۰ درصد در سال ۱۹۷۰ به ۴۴ درصد در سال ۲۰۱۳ کاهش یافته، اما همچنان بزرگ‌ترین منبع تأمین‌کننده انرژی اولیه در بین حامل‌های انرژی محسوب می‌شود. علت این کاهش، افزایش بهره‌وری انرژی و جایگزینی سایر حامل‌های انرژی است. همچنین با اینکه مصرف گاز طبیعی در سال‌های اخیر افزایش یافته است، اما کماکان زغال سنگ سهم (۲۷ درصد) قابل توجهی در مصرف کل انرژی اولیه ژاپن دارد و به‌عنوان جایگزین اصلی در جبران کمبود انرژی هسته‌ای در سبد سوخت مصرفی کشور محسوب می‌شود. مصرف گاز طبیعی از ۱۹ درصد در سال ۲۰۱۱ به ۲۲ درصد در سال ۲۰۱۳ افزایش یافته است. در جدول ۸ میزان مصرف انرژی‌های اولیه در سال ۲۰۱۳ در ژاپن آورده شده است.

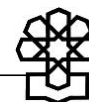
جدول ۸. مصرف انرژی‌های اولیه ژاپن در سال ۲۰۱۳

(مصرف: میلیون تن معادل نفت خام، سهم: درصد)

شرح	نفت	سهم	گاز طبیعی	سهم	زغال سنگ	سهم	انرژی هسته‌ای	سهم	انرژی برق - آبی	سهم	انرژی تجدیدپذیر	سهم	جمع کل
میزان مصرف	۲۰۸/۹	۴۴/۰۸	۱۰۵/۲	۲۲/۱۹	۱۲۸/۶	۲۷/۱۳	۳/۳	۰/۷	۱۸/۶	۳/۹۲	۹/۴	۱/۹۸	۴۷۴/۰

مأخذ: آمارنامه مصرف فرآورده‌های نفتی انرژی‌زا در سال ۱۳۹۲، شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران.

ژاپن قبل از فاجعه فوکوشیما (سال ۲۰۱۱)، سومین مصرف‌کننده انرژی هسته‌ای در جهان بعد از کشورهای ایالات متحده و فرانسه بود و در سال ۲۰۱۰ انرژی هسته‌ای ۱۳ درصد کل مصرف انرژی اولیه را به خود اختصاص داده بود. اما طی سال‌های ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ سهم انرژی هسته‌ای به کمتر از یک درصد (۰/۷) از مصرف کل انرژی اولیه کاهش یافته است. انرژی برق - آبی و دیگر منابع

انرژی‌های تجدیدپذیر درصد کمی از کل مصرف انرژی اولیه این کشور را به خود اختصاص داده‌اند. دولت ژاپن با تأکید بر حفاظت از منابع طبیعی و افزایش بهره‌وری، سعی در اجرای سیاست کاهش وابستگی به واردات نفت و کاهش سهم مصرف آن از ترکیب سبد سوختی انرژی اولیه دارد. در جدول ۹، کل مصرف نهایی انرژی‌های اولیه به تفکیک بخش‌های مصرف‌کننده در سال ۲۰۱۱ در ژاپن نشان داده شده است.

جدول ۹. میزان کل مصرف نهایی انرژی‌های اولیه به تفکیک بخش‌های

مصرف‌کننده ژاپن در سال ۲۰۱۱ (مصرف: میلیون تن معادل نفت خام، سهم: درصد)

بخش	صنعت	سهم	حمل و نقل	سهم	خانگی	سهم	تجاری و عمومی	سهم	کشاورزی*	سهم	مصارف نامشخص	سهم	مصارف غیرانرژی	سهم	کل مصرف نهایی
میزان مصرف	۸۴/۷	۲۶/۹	۷۵/۸	۲۴/۱	۴۷/۵	۱۵/۱	۶۴/۹	۲۰/۶	۳/۵	۱/۱	۰/۴	۰/۱۳	۳۷/۶	۱۲	۳۱۴/۵

مأخذ: ترازنامه انرژی کشور سال ۱۳۹۱، وزارت نیرو.

* بخش کشاورزی شامل اطلاعات جنگلداری و شیلات نیز می‌گردد.

همان‌طور که در جدول بالا ملاحظه می‌گردد، در سال ۲۰۱۱ بخش صنعت، حدود ۲۷ درصد انرژی نهایی را در این کشور مصرف می‌کند و در رتبه‌های بعدی به ترتیب بخش حمل و نقل و تجاری قرار دارند.

۳-۱. نفت

ژاپن در سال ۲۰۱۴، سومین کشور بزرگ مصرف‌کننده نفت و مایعات نفتی در دنیا بوده است. جدول ۱۰ وضعیت تولید، مصرف، واردات و صادرات نفت ژاپن طی سال‌های ۲۰۱۲ الی ۲۰۱۴ نشان داده شده است.

جدول ۱۰. وضعیت برخی از شاخص‌های مربوط به نفت و مایعات نفتی

(هزار بشکه در روز)

ژاپن طی سال‌های ۲۰۱۲ الی ۲۰۱۴

سال	تولید*	رتبه	مصرف	رتبه	واردات	رتبه
۲۰۱۲	۱۲۸	۴۵	۴۶۹۵	۳	۳۷۲۴	۳
۲۰۱۳	۱۳۸	۴۳	۴۵۳۱	۳	۳۶۹۲	۲
۲۰۱۴	۱۳۷	۴۳	۴۲۹۷	۳	-	-

Source: eia.gov

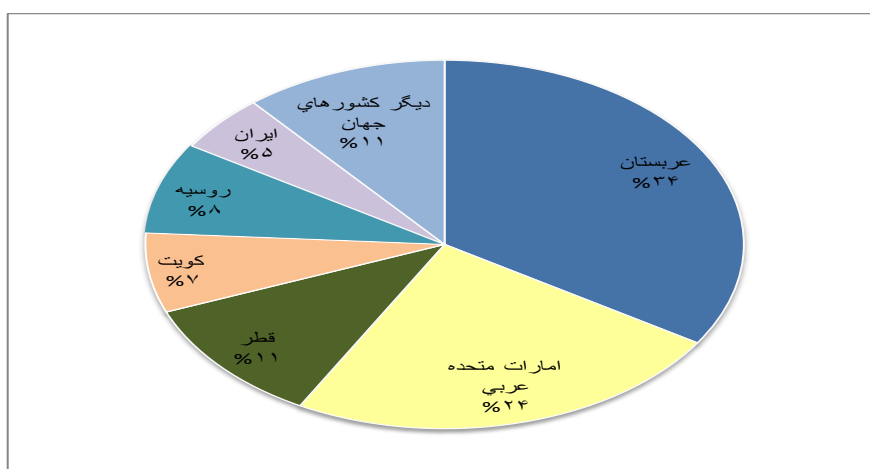
* این آمار شامل تولید و واردات نفت خام و مایعات نفتی این کشور است.

ذخایر اثبات شده نفت خام ژاپن بسیار ناچیز است. میزان تولید و مصرف این کشور در سال ۲۰۱۴، به ترتیب حدود ۱۳۷ و ۴۲۹۷ هزار بشکه در روز بوده که نسبت به سال ۲۰۱۳، حدود ۰/۷ و ۵/۱۶ درصد کاهش داشته است. تلاش دولت ژاپن برای افزایش سهم مصرف گاز طبیعی در سبد

سوخت خود (به‌علت مسائل زیست‌محیطی) از عمده‌ترین دلایل کاهش مصرف نفت این کشور در سال‌های اخیر بوده است.

این کشور برای تأمین نیاز داخلی خود کاملاً به واردات نفت وابسته است. در حال حاضر ژاپن به‌دنبال تنوع بخشی از لحاظ منطقه جغرافیایی برای تأمین نفت مورد نیاز خود در بین کشورهای روسیه، آسیای جنوب شرقی و آفریقا است. نمودار ۴ میزان وابستگی ژاپن به واردات نفت خام از کشورهای مختلف را در سال ۲۰۱۴ نشان می‌دهد.

نمودار ۴. سهم کشورهای صادرکننده نفت به ژاپن در سال ۲۰۱۴

Source: Ibid.

ژاپن وابستگی زیادی به عرضه نفت خام خاورمیانه دارد و حدود ۸۱ درصد نیاز خود را از این منطقه تأمین می‌کند. طبق آمار اداره انرژی آمریکا در سال ۲۰۱۴، کشور عربستان (با سهم ۳۴ درصدی) اصلی‌ترین صادرکننده نفت خام به این کشور و تأمین‌کننده بیش از یک‌سوم کل واردات نفت خام ژاپن بوده است^۱ و بعد از آن به ترتیب کشورهای امارات متحده عربی، قطر، کویت، روسیه و ایران هستند. در جدول ۱۱، میزان صادرات نفت خام ایران به ژاپن در سال‌های ۲۰۰۹ الی ۲۰۱۳ نشان داده شده است.

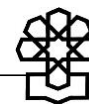
جدول ۱۱. ارزش صادرات نفت خام ایران به ژاپن طی سال‌های ۲۰۰۹ الی ۲۰۱۳

(میلیارد دلار)

سال	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳
ارزش صادرات	۸/۷۷	۱۰/۱۷	۱۱/۸۷	۷/۷۶	۶/۸۸

مأخذ: اداره گمرک ایران.

۱. ژاپن روزانه بیش از ۱/۱ میلیون بشکه نفت خام از عربستان وارد می‌کند.

همان طور که در جدول بالا مشاهده می‌شود ارزش صادرات نفت خام ایران به ژاپن در سال ۲۰۱۳ نسبت به سال ماقبل خود کاهش یافته است و از علل تأثیرگذار در این کاهش، تحریم‌ها (به تبع آن کاهش تقاضا برای نفت ایران) و کاهش قیمت نفت است.

– تولید و مصرف فرآورده‌های نفتی

ژاپن بعد از کشورهای هند و چین، سومین ظرفیت پالایش نفت خام منطقه آسیا پاسفیک را دارد. ظرفیت پالایشی این کشور در سال ۲۰۱۳ در حدود ۳/۹ میلیون بشکه در روز بوده است. ضمن اینکه تولید نفت کوره تقطیر شده و بنزین موتور به ترتیب ۲۵/۱۰ و ۲۴/۱۸ درصد از کل تولیدات پالایشگاهی ژاپن را به خود اختصاص داده‌اند. جی ایکس نیپون (JX Nippon) بزرگ‌ترین شرکت پالایشی نفت در ژاپن است که با در اختیار داشتن پنج پالایشگاه، ظرفیت پالایشی حدود ۱/۱ میلیون بشکه در روز را دارد. همچنین این کشور رتبه پنجم تولید فرآورده‌های نفتی را در بین کشورهای جهان دارد. در جدول ۱۲ میزان تولید و مصرف، صادرات و واردات فرآورده‌های نفتی کشور ژاپن طی سال‌های ۲۰۱۱ الی ۲۰۱۳ نشان داده شده است.

جدول ۱۲. تولید، مصرف، واردات و صادرات برخی از فرآورده‌های نفتی ژاپن

(هزار بشکه در روز)

طی سال‌های ۲۰۱۱ الی ۲۰۱۳

صادرات	واردات	مصرف	تولید		سال		فرآورده‌های نفتی
			درصد	میزان			
۲۸	۴۴	۹۷۷		۹۴۳	میزان	۲۰۱۱	بنزین موتور
۲۸	۱۷	۳		۳	رتبه		
۱۵	۴۸	۹۷۸		۹۲۰	میزان	۲۰۱۲	
۳۷	۱۷	۳		۳	رتبه		
۲۷	۳۳	۹۶۵	۲۴/۱۸	۹۳۴	میزان	۲۰۱۳	
۱۸	۸	۲	-	۲	رتبه		
۴۶	۱۹	۱۹۵		۲۲۰	میزان	۲۰۱۱	سوخت جت
۹	۱۷	۵		۶	رتبه		
۴۹	۲۱	۲۰۲		۲۲۴	میزان	۲۰۱۲	
۹	۱۶	۵		۵	رتبه		
۵۲	۲۶	۲۲۵	۶/۴۱	۲۵۰	میزان	۲۰۱۳	
۵	۱۲	۳	-	۳	رتبه		
۱۰	۲۴	۳۳۶		۳۳۵	میزان	۲۰۱۱	نفت سفید
۸	۳	۱		۱	رتبه		
۲/۵	۲۰	۳۴۵		۳۲۳	میزان	۲۰۱۲	
۱۵	۳	۱		۱	رتبه		
۹/۶	۲۳	۳۱۶	۸	۳۱۲	میزان	۲۰۱۳	
۳	۱	۱	-	۱	رتبه		
۱۶۰	۱۵	۸۲۱		۹۶۲	میزان	۲۰۱۱	نفت کوره تقطیر شده ^۱
۷	۷۶	۷		۵	رتبه		

۱. (Distillate Fuel Oil) محصولی که از حرارت‌دهی نفت کوره در ظرف و سپس سرد کردن یا میعان محصول جانبی آن به دست می‌آید.

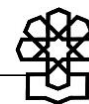
صادرات	واردات	مصرف	تولید		سال		فرآورده‌های نفتی
			درصد	میزان			
۱۲۰	۱۲	۸۲۵		۹۲۵	میزان	۲۰۱۲	
۱۶	۸۸	۷		۶	رتبه		
۱۶۸	-	۸۲۰	۲۵/۱۰	۹۷۹	میزان	۲۰۱۳	
۵	-	۴	-	۲	رتبه		
۴۲	۹۵	۴۳۹		۳۹۸	میزان	۲۰۱۱	
۱۴	۱۰	۴		۵	رتبه		
۴۴	۱۴۳	۵۵۰		۴۶۱	میزان	۲۰۱۲	
۳۰	۶	۳		۴	رتبه		
۴۲	۱۱۳	۴۴۶	۹/۸۲	۳۸۳	میزان	۲۰۱۳	
۱۴	۴	۱	-	۲	رتبه		
۳/۴	۳۹۵	۵۰۰		۱۳۴	میزان	۲۰۱۱	سوختهای کوره ^۱
۴۱	۱	۳		۶	رتبه		
۶/۳	۴۲۹	۵۳۶		۱۳۲	میزان	۲۰۱۲	
۳۴	۱	۳		۶	رتبه		
۷/۴	۳۷۶	۵۱۲	۳/۷۰	۱۴۴	میزان	۲۰۱۳	
۱۴	۱	۲	-	۲	رتبه		
۱۷	۵۴۳	۱۱۷۶		۶۶۶	میزان	۲۰۱۱	سایر فرآورده‌ها
۴۱	۱	۳		۷	رتبه		
۱۸	۵۱۲	۱۲۵۹		۶۶۰	میزان	۲۰۱۲	
۳۹	۲	۳		۷	رتبه		
۱۹	۵۲۵	۱۲۴۷	۱۷/۵۶	۶۸۵	میزان	۲۰۱۳	
۱۷	۲	۲	-	۳	رتبه		
۳۱۳	۱۱۳۵	۴۴۴۴		۳۶۵۸	میزان	۲۰۱۱	مجموع
۲۳	۳	-		۵	رتبه		
۲۵۴	۱۱۸۶	۴۶۹۵		۳۶۴۵	میزان	۲۰۱۲	
۲۶	۳	-		۵	رتبه		
۳۲۴	۱۱۰۳	۴۵۳۱	۹۴/۸۷	۳۶۸۷	میزان	۲۰۱۳	
۱۲	۲	-	-	-	رتبه		

Source: www.EIA.gov

مطابق اطلاعات جدول ۱۲، رشد تولید فرآورده‌های نفتی در سال ۲۰۱۳ نسبت به سال قبل ناچیز و در حدود ۱/۱۵ درصد بوده است. همچنین در سال ۲۰۱۳، ژاپن با صادرات روزانه حدود ۳۲۴ هزار بشکه از فرآورده‌های نفتی، جایگاه دوازدهم صادرات را در بین کشورهای جهان به خود اختصاص داده و نسبت به سال ۲۰۱۲ افزایش قابل ملاحظه‌ای داشته است.

۱. (Residual Fuel Oil) نفت کوره بنا به مصرف‌های گوناگونی که دارد، با ویژگی‌های متفاوت ساخته می‌شود. در پالایشگاه در واحدهای غلظت‌شکن نفت کوره به اجزا سبک و نفت کوره نیمه‌سنگین تبدیل می‌شود که به آن اصطلاحاً سوخته‌های کوره می‌گویند.

2. Liquefied Petroleum Gases

۳-۲. گاز طبیعی

میادین گاز طبیعی ژاپن در امتداد خط ساحلی غربی این کشور واقع شده است. بزرگ‌ترین میدان گازی این کشور می‌نامی-ناگااکا^۱ در ساحل غربی جزیره هونشو^۲ است که ۴۰ درصد تولید گاز طبیعی ژاپن از این میدان است. در جدول ۱۳ میزان تولید و مصرف گاز طبیعی ژاپن طی سال‌های ۲۰۱۱ الی ۲۰۱۳ نشان داده شده است.

جدول ۱۳. تولید و مصرف گاز طبیعی در ژاپن طی سال‌های ۲۰۱۱ الی ۲۰۱۳

(میلیارد مترمکعب)

سال	تولید	رتبه	مصرف	رتبه	واردات	رتبه	صادرات	خالص تراز (واردات به صادرات)	ذخایر اثبات شده	رتبه
۲۰۱۱	۴/۹	۵۰	۱۲۶	۵	۱۱۶	۱	-	-۱۱۶	۱۹/۸	۷۳
۲۰۱۲	۴/۸	-	۱۲۷	۵	۱۲۲	۱	-	-۱۲۲	۱۹/۸	۷۳
۲۰۱۳	۴/۶	-	۱۲۷	-	۱۲۳	۱	-	-۱۲۳	۱۹/۸	۷۳

Source: Ibid.

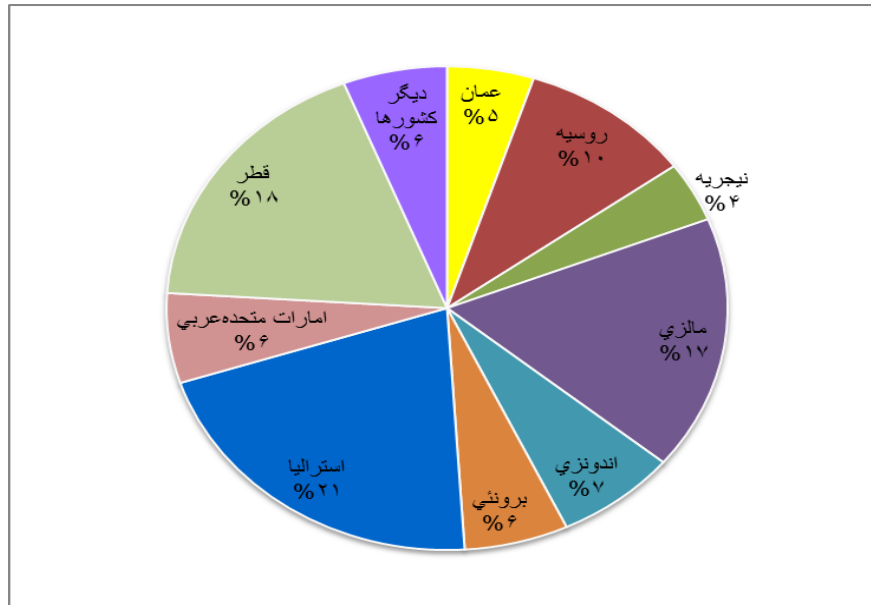
حجم ذخایر اثبات شده گاز طبیعی ژاپن در سال ۲۰۱۳، حدود ۱۹/۸ میلیارد مترمکعب اعلام شده است. تولید گاز طبیعی این کشور در سال مذکور حدود ۴/۶ میلیارد مترمکعب بوده که این میزان از متوسط تولید آن (۵/۱۵ میلیارد مترمکعب) در ده سال گذشته (۲۰۰۳-۲۰۱۲) پایین‌تر بوده است. افت سطح تولید گاز طبیعی این کشور به علت کاهش حجم ذخایر گازی آن است. مصرف گاز طبیعی این کشور در سال ۲۰۱۳ نسبت به سال ۲۰۱۲ تغییری نداشته است.

ژاپن اولین کشور بزرگ واردکننده گاز طبیعی مایع شده (LNG) در دنیاست و در سال ۲۰۱۳، حدود ۱۲۳ میلیارد مترمکعب LNG وارد کرده است. این کشور برای تأمین گاز مصرفی خود، تقریباً به واردات وابسته است که بیش از یک‌سوم این نیاز را از بازار جنوب شرق آسیا تأمین می‌کند. ژاپن در سال ۲۰۱۴ با داشتن ۲۳ پایانه واردات LNG به ظرفیت ۳۱۷/۸۴ تریلیون مترمکعب به راحتی پاسخگوی نیاز LNG مصرفی داخل بود. نمودار ۵ سهم کشورهای مختلف در تأمین گاز طبیعی مایع شده ژاپن را در سال ۲۰۱۳ نشان می‌دهد.

1. Minami_Nagaoka

۲. هونشو (Honshu) جزیره اصلی کشور ژاپن و هفتمین جزیره بزرگ جهان و بزرگ‌ترین جزیره این کشور است و مرکز آن شهر توکیو است.

نمودار ۵. سهم کشورهای صادرکننده گاز طبیعی مایع شده به ژاپن در سال ۲۰۱۳

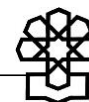

Source: Ibid.

طبق آمار اداره انرژی آمریکا از سال ۲۰۱۲ به بعد، ژاپن خریدار بیش از ۳۷ درصد LNG جهان بوده و علت این سهم بالا، تأمین انرژی لازم و جایگزینی آن با انرژی هسته‌ای (بعد از فاجعه فوکوشیما) به‌منظور تأمین سوخت نیروگاه‌های تولید برق است. استرالیا از سال ۲۰۱۲ تا به حال با پیشی گرفتن از مالزی، بزرگ‌ترین کشور صادرکننده گاز طبیعی مایع شده به ژاپن است و در رتبه‌های بعد از آن قطر و مالزی قرار دارند. همچنین به‌دلیل نگرانی دولت ژاپن در مورد مسائل زیست‌محیطی، این کشور در ترویج مصرف این حامل انرژی به‌عنوان سوخت اول در نیروگاه‌های برق بسیار تلاش می‌کند.

۳-۳. زغال سنگ

کشور ژاپن در سال ۲۰۱۳، رتبه دوم واردات زغال سنگ (پس از کشور چین) و جایگاه ۶ مصرف آن را (پس از کشورهای چین، ایالات متحده، هند، روسیه و آلمان) به خود اختصاص داده است. در جدول ۱۴ میزان تولید، مصرف، صادرات و واردات زغال سنگ کشور ژاپن طی سال‌های ۲۰۱۲ الی ۲۰۱۳ نشان داده شده است.

جدول ۱۴. میزان تولید، مصرف، تراز تجاری زغال سنگ ژاپن طی سال‌های ۲۰۱۲ الی ۲۰۱۳

(میلیون تن)^۱

شرح سال	تولید	رتبه	مصرف	رتبه	واردات	رتبه	صادرات	رتبه	تراز تجاری زغال سنگ
۲۰۱۲	-	-	۲۰۹/۵۵	۶	۲۰۲/۶۰	۲	۳/۳	۵۵	-۱۹۹/۳
۲۰۱۳	-	-	۲۱۱/۱۶	۶	۲۱۱/۱۶	۲	۳/۱	۵۵	-۲۰۸/۰۶

Source: Ibid.

همان‌طور که آمار جدول نشان می‌دهد، مصرف این حامل انرژی در سال ۲۰۱۳ (در حدود ۲۱۱/۱۶ میلیون تن) بوده که نسبت به سال ماقبل خود (در حدود ۲۰۹/۵۵ میلیون تن) افزایش داشته و به تبع آن، واردات نیز در این سال افزایش پیدا کرده است.

۴-۳. برق

ژاپن در سال ۲۰۱۲ پنجمین کشور بزرگ تولیدکننده برق جهان بوده است. همچنین این کشور پس از ایالات متحده آمریکا و فرانسه سومین کشور دارنده ظرفیت نیروگاه تولید برق هسته‌ای جهان بوده و تا سال ۲۰۱۱ مقدار زیادی از برق تولیدی در ژاپن (معادل ۱۵۶ میلیارد کیلووات ساعت) توسط نیروگاه‌های هسته‌ای تأمین می‌شد و رتبه چهارم تولید برق هسته‌ای جهان را به خود اختصاص داده بود. اما بعد از حادثه فوکوشیما، در سال ۲۰۱۲ تولید برق از این نیروگاه‌ها (معادل ۱۷ میلیارد کیلووات ساعت) با کاهش ۸۸/۵ درصدی روبرو شد و در سال ۲۰۱۳ به ۱۴ میلیارد کیلووات ساعت رسید و سوخت فسیلی (به ویژه LNG) جایگزین اصلی انرژی هسته‌ای برای تأمین سوخت نیروگاه‌های این کشور شد. در جدول ۱۵ میزان تولید، مصرف و ظرفیت نصب شده برق در کشور ژاپن طی سال‌های ۲۰۱۱ الی ۲۰۱۲ نشان داده شده است.

1. Million Short Tons (هر تن آمریکا برابر ۹۰۷/۱۸ کیلوگرم است)

جدول ۱۵. میزان تولید، مصرف و ظرفیت نصب شده برق ژاپن طی سال‌های ۲۰۱۱ الی ۲۰۱۲

(میلیارد کیلووات ساعت)

صادرات	واردات	رتبه	ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های برق-آبی** (میلیون کیلو وات)	رتبه	ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های سوخت فسیلی (میلیون کیلو وات)	رتبه	ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های انرژی‌های تجدیدپذیر (میلیون کیلو وات)	رتبه	ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های هسته‌ای (میلیون کیلو وات)	رتبه	ظرفیت نصب شده* (میلیون کیلو وات)	رتبه	کل مصرف برق	رتبه	برق تولیدی از سوخت فسیلی	رتبه	برق تولیدی از انرژی‌های تجدیدپذیر	رتبه	برق هسته‌ای	رتبه	کل برق تولیدی	شرح سال
-	-	۸	۲۲	۳	۱۸۵	۱۰	۳۲	۳	۴۴	۳	۲۸۷	۳	۹۸۳	۴	۷۵۹	۹	۱۱۸	۴	۱۵۶	۳	۱۰۳۲	۲۰۱۱
-	-	۸	۲۲	۳	۱۸۹	۱۰	۳۳	۳	۴۴	۳	۲۹۳	۳	۹۲۱	۴	۸۲۹	۹	۱۲۲	۱۸	۱۷	۵	۹۶۶	۲۰۱۲

* برق تولیدی و ظرفیت نصب شده نیروگاه‌های تلمبه ذخیره‌ای (برق-آبی) در جدول نیامده است، اما بدیهی است که در مجموع ظرفیت نصب شده محاسبه شده است.

** آمار برق تولید شده از نیروگاه‌های برق-آبی زیرمجموعه برق تولیدی از انرژی‌های تجدیدپذیر است.

Source: Ibid.

مطابق اطلاعات جدول ۱۵ در سال ۲۰۱۱ میزان تولید برق در ژاپن بالغ بر ۱۰۳۲ میلیارد کیلووات ساعت بود و این کشور در جایگاه سوم تولید در میان کشورهای جهان بود که این رقم با کاهش ۶/۴- درصدی، در سال ۲۰۱۲ به ۹۶۶ میلیارد کیلووات ساعت رسیده است. البته باید توجه داشت که میزان مصرف این حامل انرژی در سال ۲۰۱۲ به نسبت سال ماقبل خود با کاهش ۶/۳۱- درصدی همراه بوده است. این کشور در مصرف برق در جایگاه سوم در بین کشورهای جهان قرار دارد.

۴. وضعیت صنایع سبک و سنگین در ژاپن

بخش صنعت در ژاپن دارای تنوع و فناوری بالایی است. واحدهای صنعتی در این کشور عموماً در ناحیه صنعتی کانتو در حومه توکیو، ناحیه صنعتی کانسای در حومه اوساکا و ناحیه صنعتی توکای در حومه ناگویا، متمرکز هستند.

بخش صنعت در ژاپن به شدت به واردات مواد خام و سوخت وابسته است. تولیدات صنعتی این کشور به کیفیت، دوام و فناوری بالا شهرت دارند. صنعت الکترونیک، خودروسازی، کشتی‌سازی، پتروشیمی، فولاد و فلزات غیرآهنی، نساجی و مواد غذایی فرآوری شده از صنایع کلیدی ژاپن هستند^۱ که در ادامه علاوه بر ارائه شاخص‌های کلان بخش صنعت در اقتصاد ژاپن، به شرح مختصری درخصوص آخرین وضعیت هریک از این صنایع پرداخته شده است.

۴-۱. جایگاه بخش صنعت در اقتصاد ژاپن

در جدول ۱۶ برخی از شاخص‌های کلان مرتبط با بخش صنعت ژاپن در سال ۲۰۱۴ ارائه شده است.

جدول ۱۶. شاخص‌های کلان بخش صنعت ژاپن در سال ۲۰۱۴

سهم شاغلین بخش صنعت	نرخ رشد تولیدات صنعتی	سهم بخش صنعت در GDP کشور ژاپن
۲۶/۲	۲/۰	۲۴/۵

Source: www.cia.gov

همان‌طور که آمار جدول نشان می‌دهد در سال ۲۰۱۴ سهم بخش صنعت در تولید ناخالص داخلی برابر ۲۴/۵ درصد گزارش شده است. سهم بخش خدمات در این کشور برابر ۷۴/۳ درصد و سهم بخش کشاورزی برابر ۱/۲ درصد بوده است. نرخ رشد تولیدات صنعتی در سال ۲۰۱۴، حدود ۲ درصد و سهم شاغلین این بخش برابر ۲۶/۲ درصد گزارش شده است (نیروی کار ژاپن برابر ۶۵/۴۸ میلیون نفر است).

1. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ja.html>

بخش صنعت ژاپن چه از لحاظ تعداد شاغلین چه از لحاظ سهم در تولید ناخالص داخلی در رتبه دوم بعد از بخش خدمات قرار دارد. این در حالی است که بخش صنعت ایران طی سال‌های ۱۳۹۲ و ۱۳۹۳ به ترتیب با رشد ۳/۶- و ۶/۹ درصد روبرو بوده است. در سال ۱۳۹۳ سهم بخش صنعت و معدن در میان سایر بخش‌های مختلف اقتصادی کشور به قیمت ثابت سال ۱۳۸۳، حدود ۱۳ درصد بوده است. لازم به ذکر است که در این سال سهم بخش خدمات و کشاورزی به ترتیب معادل ۵۴ و ۹/۳ درصد بوده است.^۱

۴-۲. خلاصه‌ای از آخرین وضعیت صنایع عمده کشور ژاپن

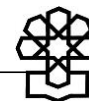
۴-۲-۱. صنعت الکترونیک

صنعت الکترونیک ژاپن سومین صنعت بزرگ الکترونیک جهان محسوب می‌شود. اگرچه سهم شرکت‌های ژاپنی در رقابت با کره جنوبی و تایوان به تدریج کاهش یافته است، اما هنوز این کشور دارای تعداد زیادی از شرکت‌های تولیدکننده تلویزیون، دستگاه‌های پخش صوتی و تصویری و دوربین‌های فیلمبرداری است. شرکت‌های ژاپنی عامل بسیاری از نوآوری‌های بزرگ در این صنعت بوده‌اند. برای مثال شارپ اولین تولیدکننده انبوه سلول‌های خورشیدی و نمایشگرهای ال. سی. دی LCD بود. شرکت‌های کانن، کاسیو، سیتی زن، فوجی فیلم، فوجیتسو، هیتاچی، جی وی سی، کن وود، میتسوبیشی، ان ای سی، نیکون، نایتیندو، الیمپوس، پاناسونیک، پایونیر، گروه مسیکو، شارپ، سونی، تی دی کی، توشیبا و یاماها بزرگ‌ترین شرکت‌های فعال در این صنعت هستند.

در سال ۲۰۰۵، حدود ۷ تولیدکننده از ۲۰ تولیدکننده بزرگ تراشه‌های الکترونیکی جهان در ژاپن مستقر بودند. تولیدات رایانه این کشور به سرعت پیشرفت و به بازار جهانی راه یافت. در سال ۱۹۸۸، ۱/۵ میلیارد دلار تجهیزات کامپیوتری از ژاپن صادر شده است. اما در دهه ۱۹۹۰ میلادی رقبای بزرگی مانند چین و تایوان سهم زیادی از بازار جهانی را به خود اختصاص دادند.

در جدول ۱۷ ارزش تولید، صادرات و واردات صنعت الکترونیک ژاپن طی سال‌های ۲۰۰۵-۲۰۱۴ نشان داده شده است.

۱. سهم باقیمانده مربوط به بخش‌های ساختمان و نفت است.

جدول ۱۷. ارزش تولید، صادرات و واردات صنعت الکترونیک ژاپن طی دوره ۲۰۰۵-۲۰۱۴

(میلیون ین)

سال	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳	۲۰۱۴
تولید	۱۹,۱۰۲,۵۶۲	۲۰,۲۸۲,۸۰۳	۲۰,۴۲۱,۲۱۰	۱۸,۵۸۲,۲۱۸	۱۳,۶۱۴,۵۶۱	۱۵,۳۳۱,۷۱۶	۱۳,۰۳۸,۵۳۵	۱۱,۸۱۶,۵۳۵	۱۱,۳۵۴,۰۸۶	۱۱,۷۹۶,۱۷۵
صادرات	۱۳,۶۲۳,۸۶۷	۱۴,۶۶۱,۶۱۹	۱۵,۰۳۵,۷۸۸	۱۳,۱۱۷,۴۴۹	۹,۰۸۸,۱۶۹	۱۰,۳۴۲,۰۴۲	۹,۰۴۵,۳۹۷	۸,۶۶۲,۸۲۷	۹,۱۰۹,۴۷۸	۹,۳۹۲,۳۹۴
واردات	۸,۳۷۱,۰۸۶	۸,۲۴۴,۲۰۰	۹,۲۳۳,۰۹۳	۸,۴۷۷,۲۱۶	۶,۵۱۵,۹۱	۸,۱۲۲,۳۴۹	۷,۷۸۶,۰۷۱	۸,۱۱۷,۹۴۵	۹,۸۷۷,۳۱۷	۱۰,۸۷۱,۰۴۵

Source: www.jeita.or.jp

دو شرکت توشیبا و سونی ژاپن، از ۱۰ شرکت برتر واردکننده نیمه‌رساناها در جهان هستند. همچنین این کشور چهارمین بازار بزرگ واردات برای تجهیزات تولید نیمه‌رساناها^۱ است. ژاپن عضو توافقنامه فناوری اطلاعات سازمان جهانی تجارت (WTO) است، در نتیجه بیشتر این تجهیزات بدون عوارض به این کشور وارد می‌شوند و این مسئله بازار ژاپن را جذاب‌تر کرده است.^۲

در سال ۲۰۱۳ ارزش واردات نیمه‌رسانا در ژاپن حدود ۲۴/۵ میلیارد دلار بوده که از این میزان ۲/۸ میلیارد دلار آن از ایالات متحده آمریکا صادر شده است. این رقم نشان‌دهنده سهم ۱۱ درصدی ایالات متحده در صادرات به این کشور است. کشورهای چین و تایوان رقبای اصلی ایالات متحده برای صادرات نیمه‌رسانا به ژاپن هستند که بیش از ۵۰ درصد این بازار را به خود اختصاص دادند.^۳

صنعت تولیدات الکترونیکی ژاپن رتبه سوم جهان را داراست و عامل اصلی تقاضای بالای ژاپن برای تجهیزات نیمه‌رساناست. پیش‌بینی می‌شود که تولیدات این صنعت از ۹۳ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۴ به ۹۷/۲ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۶ افزایش یابد. رشد پیش‌بینی شده برای این صنعت به‌طور متوسط سالیانه ۴ درصد است. براساس گزارش اتحادیه صنایع فناوری اطلاعات و الکترونیک ژاپن (JEITA) در سال ۲۰۱۳، حدود ۳۵ درصد از تولیدات شرکت‌های الکترونیکی و فناوری اطلاعات جهانی، متعلق به این کشور بوده است.^۴

بخش تولید نیمه‌رسانای این کشور که زمانی بسیار پررونق بود، در ابتدای قرن ۲۱ در رقابت با کره جنوبی و تایوان با شکست روبرو شد. بسیاری از بنگاه‌های فعال در این بخش ورشکست و کارخانه‌های زیادی تعطیل شدند و شرکت‌های زیادی به فروش گذاشته شدند. برای مثال در سال ۲۰۱۳ شرکت میکرون^۵ ایالات متحده آمریکا، شرکت الپیدا مموری^۶ ژاپن را خریداری کرد و پنجمین شرکت بزرگ تولید نیمه‌رسانا را تشکیل داد. بسیاری از شرکت‌های تولیدکننده تراشه‌های الکترونیکی به شرکت‌هایی از کشورهای رقیب ژاپن، مانند سامسونگ کره جنوبی و تی اس ام سی^۷ تایوان منتقل

1. Semiconductor Manufacturing Equipment

۲. گزارش بازارهای برترتولیدات نیمه‌رسانا و تجهیزات تولید نیمه‌رسانا (۲۰۱۵)، سازمان تجارت جهانی.

۳. همان.

۴. همان.

5. Micron

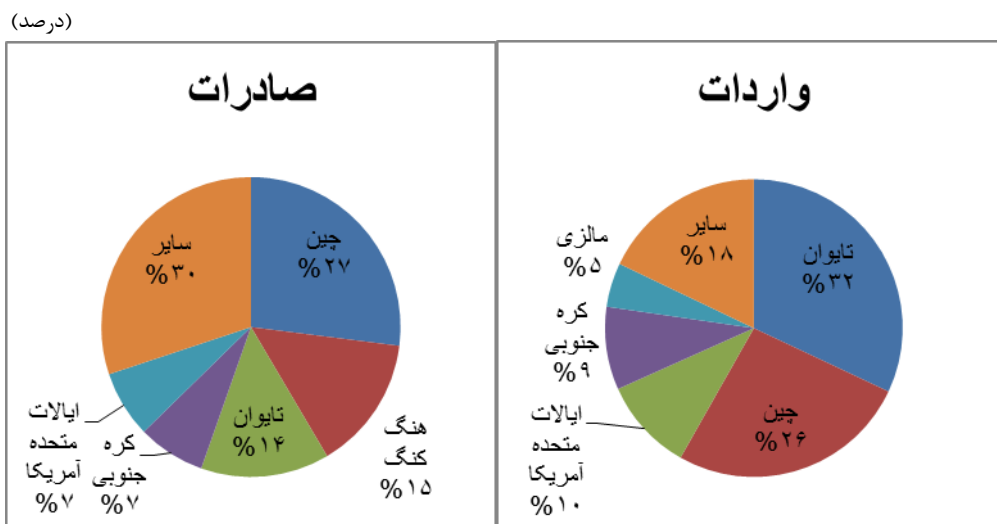
6. Elpida Memory

7. TSMC

شدند.^۱

در نمودار ۶ سهم کشورها در صادرات و واردات نیمه‌رسانای ژاپن در سال ۲۰۱۴ به تفکیک کشورها نشان داده شده است.

نمودار ۶. سهم صادرات و واردات نیمه‌رسانای کشور ژاپن در سال ۲۰۱۴

Source: sattictic bureau, MIC, united nations

ارزش صادرات و واردات نیمه‌رسانای ژاپن در سال ۲۰۱۴ به ترتیب ۳۶۹۱ و ۲۸۷۱ میلیارد یین^۲ بوده است.

۴-۲-۲. صنعت فرآوری مواد غذایی^۳

ارزش صنعت فرآوری مواد غذایی ژاپن در سال ۲۰۱۳، در حدود ۲۲/۸ تریلیون یین^۴ بوده که نسبت به سال ۲۰۱۲، ۶ درصد افزایش یافته است. با توجه به آمار موجود، بیشترین میزان افزایش تولید در این صنعت، طی سال ۲۰۱۴ مربوط به تولیدات خوراکی و آشپزی بوده و مهمترین تغییر آن در کاهش مصرف روغن و چربی‌ها بوده است که می‌تواند عامل آن را، افزایش قیمت مواد اولیه دانست. در جدول ۱۸ ارزش صنعت فرآوری مواد غذایی ژاپن طی سال‌های ۲۰۱۲-۲۰۱۴ نشان داده شده است.

۱. گزارش بازارهای برترتولید نیمه‌رسانا و تجهیزات تولید نیمه‌رسانا (۲۰۱۵)، اداره تجارت بین‌المللی (ITA).
www.trade.gov/topmarkets

۲. در سال ۲۰۱۴ هر دلار برابر ۱۰۵/۸ یین بوده است.

۳. ای اوکی، سومبو توماس؛ اسمیت، برندن؛ (۲۰۱۴)، «گزارش بخش فرآوری مواد غذایی ژاپن، دپارتمان کشاورزی ایالات متحده آمریکا (USDA).

۴. در سال ۲۰۱۳ هر دلار برابر ۹۷/۶ یین بوده است.

جدول ۱۸. ارزش فروش تولیدات مواد غذایی فرآوری شده ۲۰۱۲-۲۰۱۴

ارزش فروش تولیدات برحسب میلیون ین			
دسته بندی مواد غذایی / سال	۲۰۱۲	۲۰۱۳	۲۰۱۴
نوشیدنی های الکی	۳,۳۳۳,۰۰۰	۳,۳۳۷,۵۷۰	۳,۳۶۵,۶۸۰
لبنیات	۲,۱۰۶,۴۳۰	۲,۱۱۶,۹۶۰	۲,۱۴۴,۳۵۰
غذاهای کنسروی	۲۲۴,۸۰۵	۲۲۴,۵۰۲	۲۱۶,۸۷۲
نوشیدنی های بدون الکل، آبمیوه و آب	۳۷۳۶۴۱۵	۳,۷۷۹,۹۵۳	۳,۲۸۷,۳۶۷
چای، قهوه، کاکائو	۹۳۹,۹۵۰	۹۴۹,۸۰۰	۹۵۵,۰۹۰
چربی و روغن	۱,۹۰۵,۰۵۲	۱,۹۱۲,۱۶۹	۱,۹۲۴,۱۵۹
گوشت فرآوری شده	۷۱۸,۰۰۰	۷۳۳,۵۰۰	۷۴۲,۰۰۰
خمیر ماهی	۲۹۳,۰۳۲	۲۹۰,۹۶۶	۲۸۵,۸۲۷
غذای بسته بندی استریل ^۱	۳۲۶,۴۵۰	۳۳۹,۴۷۰	۳۴۶,۴۶۰
آرد گندم	۲,۳۴۵,۹۰۰	۲,۳۴۷,۲۰۰	۲,۳۶۵,۷۵۰
شیرینی	۲,۳۴۰,۱۰۰	۲,۳۴۶,۵۰۰	۲,۳۵۷,۵۰۰
شیرین کننده ها	۵۰۲,۶۴۰	۵۰۹,۵۰۰	۵۱۳,۴۵۰
غذاهای منجمد	۶۳۹,۲۳۴	۶۵۹,۲۰۰	۶۶۵,۷۰۰
غذای سالم ^۲	۹۶۰,۰۰۰	۹۸۵,۰۰۰	۱,۰۵۰,۰۰۰
سایر محصولات زراعی فرآوری شده	۱,۶۶۵,۶۸۲	۱,۶۵۴,۶۶۰	۱,۶۴۹,۶۱۰
سایر تولیدات آبی	۷۰۹,۵۴۰	۶۹۷,۹۳۵	۶۸۸,۹۱۰
جمع کل	۲۲,۷۴۶,۲۳۰	۲۲,۸۸۴,۸۸۵	۲۳,۰۵۸,۷۲۵

Source: www.usad.org

با توجه به جدول ۱۸، تغییرات در سال ۲۰۱۳ در مقایسه با ۲۰۱۲ بسیار کم بوده است که نشان دهنده پایداری بخش فرآوری مواد غذایی است. صنعت فرآوری مواد غذایی ژاپن در اختیار ۱۵ شرکت بزرگ قرار دارد که ۶۰ درصد فروش بازار در سال ۲۰۱۳ را به خود اختصاص دادند. ایالات متحده بزرگترین صادرکننده تولیدات مواد غذایی به ژاپن است و ۲۳/۱ درصد از ارزش مواد غذایی وارداتی به ژاپن، در سال ۲۰۱۳ به این کشور اختصاص دارد. این رقم در سال ۲۰۱۲، ۲۴/۷ درصد بوده است. اصلی ترین رقیب ایالات متحده در صادرات محصولات کشاورزی به ژاپن، چین است، که طی سال های اخیر حجم صادرات محصولات کشاورزی این کشور به ژاپن افزایش داشته است. از دیگر شرکای عمده وارداتی به این کشور را می توان کشورهای استرالیا، کانادا، برزیل، تایلند، هلند، فرانسه، اندونزی و نیوزلند نام برد که حجم صادرات آنها به ژاپن در چند سال اخیر افزایش یافته است.

۱. یک نوع بسته بندی مواد غذایی است که از یک لایه پلاستیک و ورقه فلز انعطاف پذیر ساخته شده است. این روش بسته بندی برای طیف گسترده ای از مواد غذایی و نوشیدنی به کار گرفته می شود و یک جایگزین برای روش کنسروسازی (صنعتی سنتی) است. معادل انگلیسی: Retrot

2. Health Food

۲. در سال ۲۰۱۲ هر دلار برابر ۷۹/۸۱ ین بوده است.

۳-۲-۴. صنعت نساجی

صنعت نساجی ژاپن صنعت پیشرو در انقلاب صنعتی این کشور بود و در ابتدا بخش بزرگی از نیروی کار در این صنعت را زنان تشکیل می‌دادند.^۱ در جدول ۱۹ صادرات، واردات و تراز تجاری پوشاک و منسوجات ژاپن طی سال‌های ۲۰۰۳-۲۰۱۲ نشان داده شده است و در تمامی این سال‌ها واردات بر صادرات این صنعت فزونی داشته و تراز تجاری آن همواره منفی بوده است.

جدول ۱۹. صادرات، واردات و تراز تجاری پوشاک و منسوجات ژاپن طی سال‌های ۲۰۰۳-۲۰۱۲

(میلیارد ین)

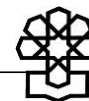
۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۷	۲۰۰۶	۲۰۰۵	۲۰۰۴	۲۰۰۳	
۷۹۰	۸۱۲	۷۸۳	۷۱۵	۹۴۱	۱۰۳۳	۹۷۸	۹۱۹	۹۳۲	۹۰۰	صادرات
۳۴۵۱	۳۳۹۶	۳۰۰۲	۳۰۲۳	۳۴۳۱	۳۶۰۸	۳۵۴۸	۳۱۸۲	۳۰۱۵	۲۹۰۷	واردات
-۳۴۴۹	-۳۳۹۴	-۳۰۰۰	-۳۰۲۱	-۳۴۲۹	-۳۶۰۶	-۳۵۴۶	-۳۱۸۰	-۳۰۱۳	-۲۹۰۵	تراز تجاری

Source: www.jcfa.gr.jp

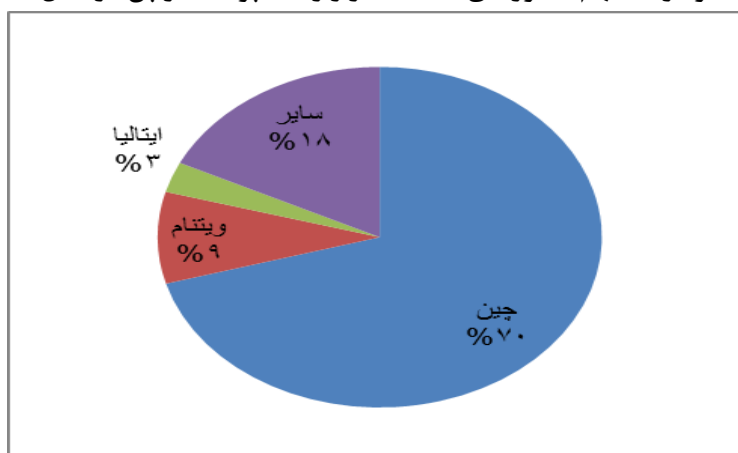
ارزش کل واردات پوشاک ژاپن در سال ۲۰۱۴ برابر ۳۲۶۰ میلیارد ین بوده است. در سال ۲۰۰۹، بزرگ‌ترین صادر کننده منسوجات به این کشور، چین (با سهمی حدود ۸۰ درصد) بود، اما با تلاش ژاپن برای کاهش این سهم، میزان آن در سال ۲۰۱۴، به حدود ۷۰/۶ درصد رسید.^۲ نمودار ۷ سهم کشورهای عمده صادر کننده پوشاک را به ژاپن در سال ۲۰۱۴ را نشان می‌دهد.

۱. دنیای اقتصاد www.donya-e-eqtasad.com/news/409512/#ixzz3pb1YvJDu

۲. مریم فرزندی، بررسی وضعیت تولید، صادرات، واردات و اشتغال صنعت نساجی و پوشاک در برخی کشورهای منتخب جهان ۲۰۰۹-۱۰، دفتر مطالعات آماری و راهبردی صنعت نساجی انجمن صنایع نساجی ایران.

نمودار ۷. سهم کشورهای مختلف در واردات پوشاک ژاپن در سال ۲۰۱۴

Source: Ministry of Finance (Japan)

۴-۲-۴. صنعت فولاد

ژاپن بعد از چین در رتبه دوم اثرگذاری در بازار مصرف سنگ آهن و تولید فولاد جهان قرار دارد. صنعت تولید فولاد این کشور کاملاً مکانیزه بوده و حتی الامکان سعی شده از کمترین نیروی انسانی برای اجرای سیاست‌های تعیین شده در کارخانجات به کار گرفته شود.

ژاپن همانند چین در صدد خارج کردن کارخانجات فولادسازی کوچک خود از مدار تولید و تمرکز بر کارخانجات فولاد با مقیاس بزرگ و ظرفیت بالای ۵ میلیون تن (به‌ویژه بالای ۱۰ میلیون تن) در سال است. بدین ترتیب نه تنها آلودگی شهرهای صنعتی این کشور کاهش یافته، بلکه هزینه تولید نیز کمتر خواهد شد. در جدول ۲۰ تولیدات فولاد خام سه کشور برتر تولیدکننده فولاد خام ارائه شده است.

جدول ۲۰. تولید فولاد خام چین، ژاپن و آمریکا در سال‌های منتخب

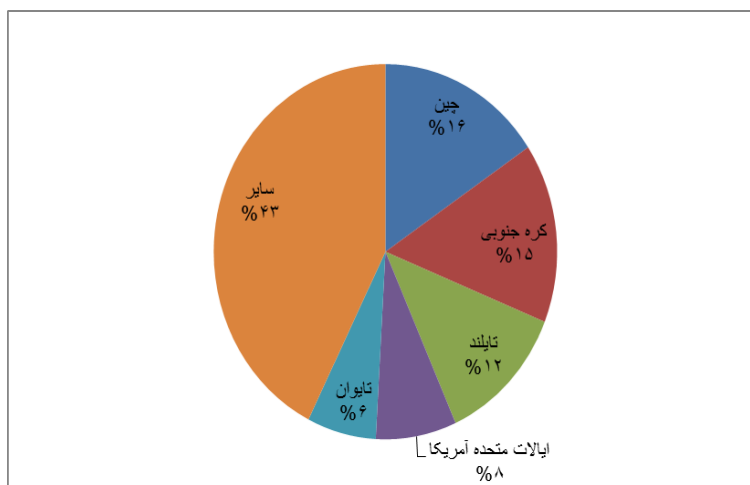
(هزار تن)

سال	کشور	۲۰۱۴	۲۰۱۳	۲۰۱۲	۲۰۱۰	۲۰۰۵
	چین	۸۲۲۶۹۸	۸۲۲۰۰۰	۷۳۱۰۴۰	۶۳۸۷۴۳	۳۵۵۷۹۰
	ژاپن	۱۱۰۶۶۶	۱۱۰۵۹۵	۱۰۷۲۳۲	۱۰۹۵۹۹	۱۱۲۴۷۱
	ایالات متحده آمریکا	۸۸۱۷۴	۸۶۸۷۸	۸۸۶۹۵	۸۰۴۹۵	۹۴۹۷

Source: Sattictic Bureau, MIC, United Nations

فولادسازان ژاپنی در سال ۲۰۱۳، بالغ بر ۱۱۰/۶ میلیون تن فولاد خام تولید کردند که از این مقدار حدود ۵۰ درصد، توسط گروه شرکت‌های نیپون استیل و سومیتومو متال^۱، تولید شد. در نمودار ۸ سهم صادرات فولاد و آهن ژاپن به کشورهای مختلف جهان در سال ۲۰۱۴ نشان داده شده است.

نمودار ۸. صادرات فولاد و آهن ژاپن به کشورهای مختلف در سال ۲۰۱۴

Source: Statistic Bureau, MIC, United Nations

۴-۲-۵. صنعت خودروسازی

در سال ۲۰۱۳ ارزش سرمایه‌گذاری در صنعت خودروسازی جهانی حدود ۸۴/۸ میلیارد یورو بوده که ایالات متحده با بیش از ۳۰ میلیارد یورو سرمایه‌گذاری و سهمی معادل ۳۶ درصد در رتبه اول قرار دارد و کشورهای آلمان، ژاپن، چین، فرانسه و ایتالیا به ترتیب با ۱۱/۹، ۶/۴، ۵/۳، ۴/۲ و ۳/۴ میلیارد یورو سرمایه‌گذاری، رتبه‌های بعدی را به خود اختصاص داده‌اند. با توجه به مولد بودن و ارتباطات بین‌بخشی صنعت خودرو، میزان اشتغال در آن از اهمیت بالایی برخوردار است. البته آمار آن در کشورهای مختلف با توجه به ظرفیت صنعت خودروسازی متفاوت است. چین با ۱/۶ میلیون نفر شاغل در این صنعت، رتبه اول دنیا را به خود اختصاص داده و کشورهای ایالات متحده، آلمان، روسیه و ژاپن به ترتیب با ۹۵۴، ۷۷۳، ۷۵۵ و ۷۲۵ هزار نفر شاغل در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در جدول ۲۱ نقش صنعت خودرو در اقتصاد ژاپن در سال ۲۰۱۳ ارائه شده است.

۱. گروه شرکت‌های نیپون استیل و سومیتومو متال، دومین گروه فولادساز بزرگ جهان است، این گروه‌ها با افزایش سود معمولی حاصل از فولادسازی خود (از ۳۲۱۲۸۸ میلیارد ین به ۴۰۱۹۸۷ میلیارد ین) در طول یک سال گذشته (از نوامبر ۲۰۱۲ تا پایان اکتبر ۲۰۱۴)، عنوان بهترین عملکرد و الگوی بهره‌وری صنایع فولادسازی در سطح بین‌المللی را کسب کرده‌اند.

جدول ۲۱. نقش صنعت خودروسازی در اقتصاد کشور ژاپن در سال ۲۰۱۳

درآمد کل (میلیارد یورو)	اشتغال (هزار نفر)	سرمایه‌گذاری (میلیارد یورو)	گردش مالی (میلیارد یورو)	
۶۶/۴۴۴	۷۲۵	۶/۴۵	۴۳۵/۶۱	ژاپن
۴۳۳/۱۶	-	۸۴/۸۰	۱۸۸۹	کل جهان
۱۵	-	۷	۲۳	سهم ژاپن (درصد)

مأخذ: انجمن جهانی خودروسازان.

در سال ۲۰۱۳ درآمد کل جهان از صنعت خودروسازی حدود ۴۳۳ میلیارد یورو بوده که کشورهای ژاپن، آمریکا، انگلستان، آلمان و ایتالیا به ترتیب با ۶۶/۴، ۶۴/۳، ۴۶، ۴۴ و ۴۰ میلیارد یورو رتبه‌های اول تا پنجم کسب درآمد از صنعت خودروسازی را به خود اختصاص داده‌اند.

همچنین در سال ۲۰۱۳ گردش مالی صنعت خودروسازی جهان بالغ بر ۱۸۸۹ میلیارد یورو بوده است و سه کشور ژاپن، آمریکا و آلمان به ترتیب با دارا بودن ۴۳۵/۶، ۴۲۵ و ۲۲۷/۶ میلیارد یورو حدود ۶۰ درصد از کل سرمایه در گردش صنعت خودروی جهان را به خود اختصاص داده‌اند. کشورهای فرانسه با گردش مالی ۱۱۱/۹، چین با ۸۶/۹ و کره جنوبی با ۶۲/۹ میلیارد یورو در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

در سال ۲۰۱۴ در مجموع حدود ۸۹/۷ میلیون دستگاه خودرو تولید شده است که چین با تولید ۲۳/۷ میلیون دستگاه در رتبه اول قرار دارد و کشورهای ایالات متحده آمریکا، ژاپن، آلمان و کره جنوبی هر یک به ترتیب با ۱۱/۶، ۹/۷، ۵/۹ و ۴/۵ میلیون دستگاه در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در این سال ایران با تولید حدود یک میلیون دستگاه پس از کشورهای تایلند، اندونزی و ترکیه در رتبه هجدهم قرار داشته است. در جدول ۲۲ آمار تولید خودرو در کشورهای مختلف جهان به تفکیک در سال ۲۰۱۴ ارائه شده است.

جدول ۲۲. آمار تولید خودروی جهانی به تفکیک کشورهای مختلف در سال ۲۰۱۴

کشور	سواری	تجاری	تولید کل خودرو
چین	۱۹,۹۱۹,۷۹۵	۳۸,۰۳۰,۹۵	۲۳,۷۲۲,۸۹۰
آمریکا	۴,۲۵۳,۰۹۸	۷,۴۰۷,۶۰۱	۱۱,۶۶۰,۶۹۹
ژاپن	۸,۲۷۷,۰۷۰	۱,۴۹۷,۴۸۸	۹,۷۷۴,۵۵۸
آلمان	۵,۶۰۴,۰۲۶	۳۰,۳۵۲۲	۵,۹۰۷,۵۴۸
کره جنوبی	۴,۱۲۴,۱۱۶	۴۰۰,۸۱۶	۴,۵۲۴,۹۳۲
هند	۳,۱۵۸,۲۱۵	۶۸۱,۹۴۵	۳,۸۴۰,۱۶۰
مکزیک	۱,۹۱۵,۷۰۹	۱,۴۴۹,۵۹۷	۳,۳۶۵,۳۰۶
برزیل	۲,۳۱۴,۷۸۹	۸۳۱,۳۲۹	۳,۱۴۶,۱۱۸
اسپانیا	۱,۸۹۸,۳۴۲	۵۰۴,۶۳۶	۲,۴۰۲,۹۷۸
کانادا	۹۱۳,۵۳۳	۱,۴۸۰,۳۵۷	۲,۳۹۳,۸۹۰
روسیه	۱,۶۸۳,۶۷۷	۲۰۲,۹۶۹	۱,۸۸۶,۶۴۶
تایلند	۷۴۲,۶۷۸	۱,۱۳۷,۳۲۹	۱,۸۸۰,۰۰۷

کشور	سواری	تجاری	تولید کل خودرو
فرانسه	۱,۴۹۵,۰۰۰	۳۲۲,۰۰۰	۱,۸۱۷,۰۰۰
انگلستان	۱,۵۲۸,۱۴۸	۷۰,۷۳۱	۱,۵۹۸,۸۷۹
اندونزی	۱,۰۱۱,۲۶۰	۲۸۷,۲۶۳	۱,۲۹۸,۵۲۳
جمهوری چک	۱,۲۴۶,۵۰۶	۴,۷۱۴	۱,۲۵۱,۲۲۰
ترکیه	۷۳۳,۴۳۹	۴۳۷,۰۰۶	۱,۱۷۰,۴۴۵
ایران	۹۲۵,۹۷۵	۱۶۴,۸۷۱	۱,۰۹۰,۸۴۶
اسلوواکی	۹۹۳,۰۰۰	۰	۹۹۳,۰۰۰
ایتالیا	۴۰۱,۳۱۷	۲۹۶,۵۴۷	۶۹۷,۸۶۴
آرژانتین	۳۶۳,۷۱۱	۲۵۳,۶۱۸	۶۱۷,۳۲۹
مالزی	۵۴۷,۱۵۰	۴۹,۴۵۰	۵۹۶,۶۰۰
لهستان	۴۷۳,۰۰۰	۱۲۰,۹۰۴	۵۹۳,۹۰۴
آفریقای جنوبی	۲۷۷,۴۹۱	۲۸۱,۵۹۲	۵۶۶,۰۸۳
بلژیک	۴۸۱,۶۳۷	۳۵,۱۹۵	۵۱۶,۸۳۲
جمع	۶۷,۵۲۵,۳۴۶	۲۲,۲۲۲,۰۸۴	۸۹,۷۴۷,۴۳۰

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس آمار انجمن جهانی خودروسازان.

۶-۲-۴. صنعت ماشین ابزار^۱

صنعت تولیدات ماشین ابزار در فناوری ماشین‌آلات کنترل عددی (NC)^۲ در ابتدای دهه ۱۹۵۰ توسط ایالات متحده آمریکا گسترش داده شد، ژاپن نیز در این صنعت به سرعت فعالیتش را شروع و پیشرفت نمود.

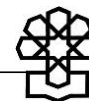
وزارت اقتصاد، تجارت و صنعت ژاپن (METI)^۳، صنعت ماشین ابزار را در دسته‌بندی کلی ماشین‌آلات عمومی قرار داد. اگرچه این صنعت بخش کوچکی از کل تولیدات صنعت ماشین‌آلات را تشکیل می‌دهد، اما تولیدات ماشین ابزار نقش بسزایی در تولید طیف وسیعی از ماشین‌آلات دارد و به همین دلیل ماشین ابزار در تمام بخش‌های صنعت ماشین‌آلات مورد بررسی قرار می‌گیرد و از اهمیت زیادی (با صرف‌نظر از سهم تولید) برخوردار می‌باشد.

به‌طور کلی تعداد شاغلین در این صنعت از حداکثر میزان آن در سال ۱۹۹۲ (برابر با ۳۸۲۶۵ نفر) کاهش یافته است و بعد از رسیدن به کمترین مقدار در سال ۲۰۰۳ (۲۲۱۳۰ نفر) تعداد شاغلین به تدریج افزایش یافته است. پس از بحران اقتصادی جهانی سال ۲۰۰۸ تولیدکنندگان در این صنعت مجبور به بازبینی سیستم‌های تولید شدند و بر آموزش کارکنان جدید و انتقال مهارت‌های برجسته و فناوری از کارکنان مسن به کارکنان جوان، تمرکز کردند تا علیرغم رکود، سطح اشتغال را ثابت نگه دارند، در نتیجه این اقدامات تعداد کارکنان بدون تغییر عمده باقی ماند. تعداد شاغلین صنعت ماشین

1. www.meti.go.jp/english

2. Numerical Control

3. Ministry of Economy, Trade & Industry

ابزار در سال ۲۰۱۴ با رشد ۴/۳ درصدی نسبت به سال قبل به ۲۵۵۲۴ نفر رسید.
در جدول ۲۳ ارزش تولیدات و تعداد شاغلان صنعت ماشین ابزار طی سال‌های ۲۰۱۴-۲۰۰۹ نشان داده شده است.

جدول ۲۳. ارزش تولید و تعداد شاغلین در صنعت ماشین ابزار

طی سال های ۲۰۱۴-۲۰۰۹

سال	ارزش تولید (برحسب میلیون ین)	تعداد کارکنان (نفر)
۲۰۰۹	۴۸۶۲۸۳	۲۳۹۷۴
۲۰۱۰	۸۱۳۰۰۲	۲۳۴۰۴
۲۰۱۱	۱۱۴۹۳۹۴	۲۴۹۴۳
۲۰۱۲	۱۱۵۱۹۸۰	۲۵۳۳۳
۲۰۱۳	۸۸۶۳۷۲	۲۴۴۷۳
۲۰۱۴	۱۱۸۶۲۹۳	۲۵۵۲۴

مأخذ: وزارت امور مالی ژاپن.

براساس آمار ارائه شده توسط وزارت امور مالی ژاپن^۱، ارزش کل تولیدات و صادرات ماشین ابزار در سال ۲۰۱۴، نسبت به سال ۲۰۱۳ با رشد به ترتیب ۳۳/۸ و ۲۵/۵ درصدی همراه بوده است. همچنین سهم ارزشی تولیدات این صنعت از ارزش کل تولیدات در دسته بندی ماشین‌آلات عمومی (با ارزش ۱۳۵۵۰/۷ میلیارد ین) و کل صنعت ماشین‌آلات (با ارزش ۶۲۹۰۶/۱ میلیارد ین) در سال ۲۰۱۴، به ترتیب ۸/۸ و ۱/۹ درصد بوده است. سهم ارزشی صادرات ماشین‌های کنترل عددی (NC) (با ارزش ۹۰۹/۳ میلیارد ین) حدود ۲۷/۶ درصد نسبت به سال گذشته افزایش داشته است و این رقم نشان‌دهنده سهم ۹۴/۵ تولیدات ماشین ابزارهای NC از کل تولیدات ماشین ابزارهاست.

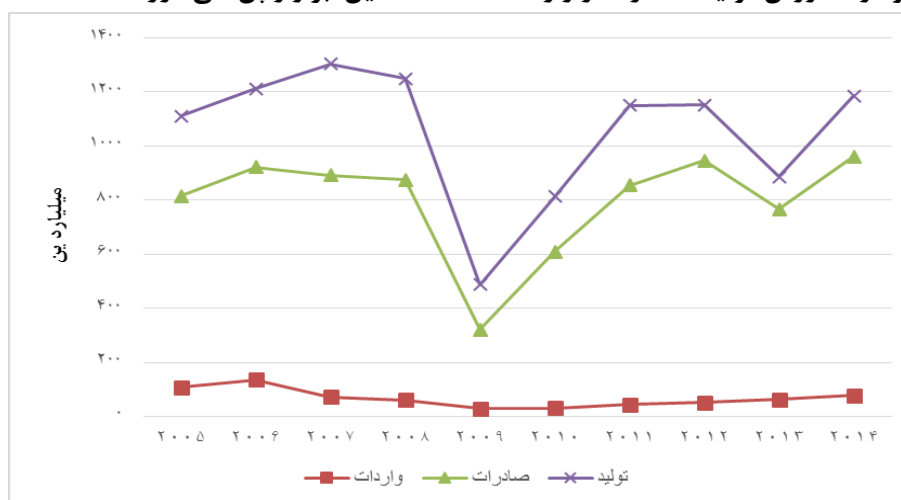
ارزش صادرات صنعت ماشین ابزار ژاپن به بازار آسیایی در سال ۲۰۱۴ برابر ۵۸۳/۶ میلیارد ین (با ۳۷/۵ درصد افزایش) بوده است که نسبت به سال ۲۰۱۳، صادرات آن به شرق آسیا نظیر کشورهای کره و تایوان (برابر ۳۸۴/۱ میلیارد ین) افزایش ۴۶/۱ درصدی و صادرات آن به دیگر نقاط آسیا نظیر هند و تایلند (برابر ۱۹۹/۶ میلیارد ین) افزایش ۲۳/۴ درصدی داشته است. همچنین ارزش صادرات این صنعت در همین سال به اروپا و آمریکای شمالی به ترتیب برابر ۱۲۸/۸ و ۲۳۴/۲ میلیارد ین و نسبت به سال ۲۰۱۳ حدود ۱۰/۳ و ۱۱/۲ درصد افزایش داشته است.

ارزش واردات صنعت ماشین ابزار به ژاپن در سال ۲۰۱۴ برابر ۷۸/۱ میلیارد ین بود که نسبت به سال ۲۰۱۳ حدود ۲۳/۹ درصد افزایش داشته و این پنجمین سال متوالی افزایش ارزش واردات ماشین ابزار به این کشور بوده است. بیشترین واردات از کشور آلمان با ارزش ۱۸/۱ میلیارد ین بوده است که نسبت به سال گذشته ۸ درصد افزایش نشان می‌دهد. دیگر کشورهای عمده صادرکننده ماشین ابزار به

1. Ministry of Finance(japan)

ژاپن عبارتند از: چین با ۱۷/۸ میلیارد یین (۳۵/۱ درصد افزایش)، تایلند با ۸/۳ میلیارد یین (۵۳/۱ درصد افزایش)، تایوان با ۸/۲ میلیارد یین (۱۷/۸ درصد افزایش)، سوئیس با ۷/۹ میلیارد یین (۲۸/۵ درصد افزایش)، ایالات متحده با ۶/۸ میلیارد یین (۲۲/۱ درصد افزایش) و کره با ۳/۸ میلیارد یین (۳۱ درصد افزایش). این آمار نشان‌دهنده جریان فزاینده واردات مجدد از کشورهای آسیایی است. کشورهای تولیدکنندگان ماشین ابزار ژاپنی در آنجا به تولید محلی می‌پردازند. در نمودار ۹ ارزش تولید صادرات و واردات صنعت ماشین ابزار طی سال‌های ۲۰۰۷-۲۰۱۴ مقایسه شده است.

نمودار ۹. ارزش تولید، صادرات و واردات صنعت ماشین ابزار ژاپن طی دوره ۲۰۰۵-۲۰۱۴

Source: METI

همان‌طور که در نمودار نشان داده شده است روند واردات از نوسان کمتری نسبت به صادرات و تولید برخوردار است، اما سطح این شاخص پایین‌تر از دو شاخص دیگر است. کمترین مقدار تولید، صادرات و واردات مربوط به سال ۲۰۰۹ و عمیق شدن رکود اقتصادی جهانی بوده است.

۲-۴. صنعت مواد شیمیایی^۱

توسعه‌ی پویا و مستمر صنایع شیمیایی ژاپن تولیدات صنعتی این کشور را پشتیبانی کرده و همچنین به قدرت رقابتی بین‌المللی این کشور کمک می‌کند.

در جدول ۲۴ رشد تولید صنایع شیمیایی ژاپن طی سال‌های ۲۰۱۱-۲۰۱۴ نشان داده شده است.

۱. انجمن صنایع شیمیایی ژاپن.

جدول ۲۴. رشد تولید صنایع شیمیایی طی سال‌های ۲۰۱۱-۲۰۱۴

سال	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳	۲۰۱۴
رشد صنایع شیمیایی	-۰/۲	-۳/۲	۲	۱/۴

Source: METI

طبق گزارش وزارت اقتصاد، تجارت و صنعت ژاپن، ارزش افزوده صنعت مواد شیمیایی این کشور که شامل تولیدات پلاستیکی و لاستیکی نیز می‌شود، ۱۵/۰۶۱ تریلیون ین در سال ۲۰۱۲ بوده است که برابر ۱۷ درصد از ارزش افزوده کل تولیدات صنعتی ژاپن است. این صنعت در جایگاه دوم بزرگ‌ترین صنایع تأثیرگذار در اقتصاد این کشور پس از صنعت ماشین‌آلات و حمل‌ونقل قرار دارد. تعداد شاغلان در این صنعت در سال ۲۰۱۲، بالغ بر ۸۶۲۲۵۹ نفر (۱۱/۶ درصد از کل کارکنان صنایع تولیدی) اعلام شده است. سرمایه‌گذاری در صنعت مواد شیمیایی (با ارزش ۱/۲۳۶ تریلیون ین) جایگاه دوم را میان صنایع، دارد که این رقم برابر ۱۱/۳ درصد از سرمایه‌گذاری در صنایع تولیدی است. در میان ۳۰ شرکت برتر تولیدکننده جهانی مواد شیمیایی در سال ۲۰۱۲، ۶ شرکت تولیدکننده آن از ژاپن هستند. در جداول ۲۵ و ۲۶ به ترتیب ارزش صادرات و واردات محصولات صنایع شیمیایی ژاپن برحسب ۱۰۰ میلیون ین ارائه شده است. کمترین سهم در صادرات و واردات مربوط به کودهای شیمیایی و بیشترین سهم در صادرات مربوط به محصولات ارگانیک و در واردات دارو بوده است. رشد صادرات و واردات آن در سال ۲۰۱۳ به ترتیب برابر ۱۷ و ۹ درصد بوده است.

جدول ۲۵. ارزش صادرات صنایع شیمیایی ژاپن طی سال‌های ۲۰۰۰-۲۰۱۳

(۱۰۰ میلیون ین)

سال	۲۰۰۰	۲۰۰۵	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳
کشور						
کودهای شیمیایی	۱۰۰	۱۲۱	۱۲۸	۱۶۳	۱۵۸	۱۵۳
محصولات شیمیایی غیرارگانیک	۲۲۲۱	۳۱۰۹	۳۷۷۲	۳۷۱۰	۳۲۹۷	۳۶۴۶
محصولات ارگانیک	۱۱۹۲۷	۱۸۸۳۲	۱۸۷۲۸	۱۹۰۸۰	۱۸۱۸۳	۲۵۲۰۴
تولیدات پلاستیکی	۱۰۵۷۵	۱۷۱۵۷	۲۳۳۶۰	۲۱۸۷۸	۲۰۴۲۹	۲۲۵۹۳
رنگ	۲۶۲۶	۳۳۲۳	۳۲۵۵	۴۰۳۵	۳۹۲۸	۴۱۷۱
دارو و مواد با مصارف پزشکی	۲۹۴۴	۳۶۷۷	۳۷۸۷	۳۵۹۰	۳۲۰۴	۳۵۹۶
روغن، عطر و مواد آرایشی	۱۲۹۲	۱۸۲۰	۲۴۷۹	۲۵۲۰	۲۴۴۷	۲۶۸۲
سایر تولیدات شیمیایی	۶۳۶۱	۱۰۴۴۲	۱۳۷۴۳	۱۳۰۰۴	۱۲۰۰۰	۱۳۰۲۷
کل	۳۸۰۴۷	۵۸۴۸۰	۶۹۲۵۳	۶۷۹۸۰	۶۳۶۴۶	۷۵۰۷۴

Source: Ministry of Finance.

جدول ۲۶. ارزش واردات صنایع شیمیایی ژاپن طی سال‌های ۲۰۰۰-۲۰۱۳

(واحد: ۱۰۰ میلیون ین)

کشور	سال					
	۲۰۱۳	۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	۲۰۰۵	۲۰۰۰
کودهای شیمیایی	۹۵۵	۸۶۱	۸۴۱	۷۴۵	۷۸۳	۵۷۰
محصولات شیمیایی غیرارگانیک	۵۱۴۲	۴۹۳۶	۶۲۹۴	۵۲۳۷	۳۹۳۵	۲۲۸۷
محصولات ارگانیک	۱۵۲۰۵	۱۳۹۷۷	۱۴۲۹۵	۱۳۴۹۶	۱۱۸۴۳	۷۹۹۳
تولیدات پلاستیکی	۸۶۵۴	۷۴۶۲	۷۴۱۰	۶۵۴۲	۵۳۲۴	۳۴۷۶
رنگ	۱۴۵۳	۱۲۹۶	۱۴۲۶	۱۳۴۳	۱۱۸۷	۹۴۸
دارو و مواد با مصارف پزشکی	۳۱۳۸۲	۱۹۴۰۷	۱۷۲۵۰	۱۵۲۲۶	۹۰۶۰	۵۱۴۹
روغن، عطر و مواد آرایشی	۳۸۵۳	۳۴۲۳	۳۱۳۷	۳۰۸۷	۲۹۰۹	۱۹۴۴
سایر تولیدات شیمیایی	۷۹۹۷	۷۹۰۰	۱۰۳۲۴	۸۱۱۹	۸۱۷۲	۶۱۸۳
کل	۶۴۶۴۲	۵۹۲۶۳	۶۰۹۷۶	۵۳۷۹۴	۴۳۲۱۲	۲۸۵۵۰

Source: Ibid.

طبق گزارش وزارت اقتصاد، تجارت و صنعت ژاپن ارزش کل صادرات صنایع شیمیایی در سال ۲۰۱۳ برابر ۷۵۰۷۳۵۳ میلیون ین و ارزش صادرات به ایران برابر ۱۷۹۹ میلیون ین بوده است. در همین سال بیشترین میزان صادرات به کشور تایوان به ارزش ۲۰۵۴۵۴۸ میلیون ین و بعد از آن به کره جنوبی به ارزش ۱۴۴۰۲۰۵ میلیون ین اعلام شده است.

ارزش واردات این صنعت در سال ۲۰۱۳ برابر ۶۲۴۵۴۵۳ میلیون ین گزارش شده که از این میزان ۴۹ میلیون ین واردات از ایران صورت گرفته است. بیشترین میزان واردات از ایالات متحده آمریکا به ارزش ۱۱۳۳۷۷۲ میلیون ین بوده است.

۸-۲-۴. صنعت کشتی‌سازی

در حال حاضر بیش از ۱۰۰۰ کارخانه کشتی‌سازی در ژاپن فعالیت می‌کنند که قسمت عمده آنها کارخانه‌های کوچک خصوصی هستند. تعداد کارخانه‌های کشتی‌سازی که توانایی ساخت کشتی‌های بزرگ را دارند ۲۶۴ یارد کشتی‌سازی است. سهم صنعت کشتی‌سازی این کشور از نظر کل سفارشات جهان در دهه‌های اخیر همواره رو به کاهش بوده است. در جدول ۲۷ آمار کل سفارشات سال‌های اخیر صنعت کشتی‌سازی ژاپن ارائه شده است. سهم این کشور از بازار جهانی از ۱۷/۳ درصد در سال ۲۰۰۸ به ۱۴/۳ درصد در سال ۲۰۱۳ تنزل یافته است.

جدول ۲۶. آمار کل سفارشات ساخت کشتی ژاپن طی دوره ۲۰۰۸-۲۰۱۳

سال	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳
تعداد شناور	۱۶۰۷	۱۲۸۶	۱۱۰۵	۹۳۳	۷۴۰	۸۲۵
تناژ ناخالص (هزار تن)	۶۳۶۴۱	۵۱۹۶۶	۴۲۴۷۴	۳۴۲۷۰	۲۵۸۲۸	۲۶۰۸۹
سهم (درصد)	۱۷/۳	۱۷/۳	۱۶/۳	۱۵/۸	۱۶/۱	۱۴/۳

مأخذ: صندوق توسعه صنایع دریایی، مطالعه بازار جهانی و روند توسعه صنعت در کشور پیشرو، ۱۳۹۳.

هزینه بالای نیروی کار در ژاپن، قدرت رقابت این کشور را در بازار تعمیر کشتی نسبت به چین و کره جنوبی کاهش داده است. میزان اشتغال در صنعت کشتی‌سازی ژاپن پس از کاهش چشمگیر از ۱۸۵۰۰۰ نفر در سال ۱۹۸۰ به ۶۵۵۰۰ نفر در سال ۲۰۰۰ رسید و با افزایش نسبی شاغلان تا سال ۲۰۰۸ سپس با کاهش مجدد میزان اشتغال در صنعت کشتی‌سازی ژاپن به میزان ۸۴۰۰۰ نفر رسیده است.

جمع بندی و نتیجه گیری

اقتصاد ژاپن دومین اقتصاد بزرگ آسیا پس از چین و سومین اقتصاد بزرگ در دنیاست. این کشور در سال ۲۰۱۴ تولید ناخالص داخلی برابر ۴/۷۵ تریلیون دلار داشت. در سال ۲۰۱۴ نرخ تورم در همین سال ۲/۷ درصد رشد داشته است. این کشور بعد از جنگ جهانی دوم نرخ‌های رشد بالایی را تجربه کرد. از دلایل بالا بودن رشد می‌توان به پایین بودن ذخیره سرمایه و در نتیجه بازدهی بالای سرمایه‌گذاری، بالا بودن نرخ پس‌انداز و پایین بودن نرخ مالیات بر پس‌انداز، آزادسازی اقتصادی جهانی اشاره کرد. رشد اقتصادی ژاپن در دو دهه اخیر به شدت کاهش یافته است به طوری که در دهه ۱۹۹۰ به‌طور متوسط به ۱/۷ درصد رسید و در سال ۲۰۱۴ رشدی برابر منفی ۰/۱ درصد داشت. میزان صادرات و واردات ژاپن در سال ۲۰۱۴ نسبت به سال ۲۰۱۳ به ترتیب کاهش ۰/۶۲ و ۲/۵۲ درصدی داشته است.

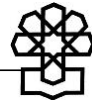
ژاپن بزرگ‌ترین بازار محصولات کشاورزی اتحادیه اروپا و سومین بازار بزرگ محصولات کشاورزی ایالات متحده محسوب می‌شود.

این کشور از منابع محدود انرژی داخلی برخوردار است. تا پیش از حادثه فوکوشیما، حدود ۲۰ درصد از انرژی اولیه مورد نیاز خود را از منابع انرژی داخلی تأمین می‌کرد، درحالی که پس از سال ۲۰۱۱ و به دلیل فاجعه فوکوشیما و تعطیلی نیروگاه‌های هسته‌ای این نسبت به کمتر از ۹ درصد کاهش یافت. طبق تخمین اداره اطلاعات انرژی آمریکا، ژاپن پنجمین مصرف‌کننده بزرگ انرژی در سال ۲۰۱۲ بوده است.

این کشور در سال ۲۰۱۳ به‌عنوان اولین واردکننده بزرگ گاز طبیعی شناخته شد که عمده آن به‌صورت گاز طبیعی مایع شده (LNG) است. همچنین در همین سال در واردات زغال سنگ در

جایگاه دوم دنیا و در مصرف نفت از جایگاه سوم بعد از ایالات متحده و چین برخوردار بوده است. ظرفیت نصب تولید برق و تولید برق ژاپن در سال ۲۰۱۲، به ترتیب در رتبه سوم (پس از چین و ایالات متحده) و پنجم جهان قرار دارد.

در سال ۲۰۱۴ سهم بخش صنعت در تولید ناخالص داخلی برابر ۲۴/۵ درصد گزارش شده است. سهم بخش خدمات در این کشور برابر ۷۴/۳ درصد و سهم بخش کشاورزی برابر ۱/۲ درصد بوده است. نرخ رشد تولیدات صنعتی در سال ۲۰۱۴ حدود ۲ درصد و سهم شاغلین این بخش برابر ۲۶/۲ درصد گزارش شده است و رتبه دوم را در میان بخش‌ها داراست. صنایع الکترونیک، فراوری مواد غذایی، فولاد، کشتی‌سازی، ماشین ابزار، مواد شیمیایی و پتروشیمی و خودروسازی از جمله صنایع عمده کشور ژاپن است که در گزارش به اختصار وضعیت هر یک بررسی شده است.

جدول صادرات ایران به ژاپن

سال	تعرفه	شرح تعرفه	وزن (کیلوگرم)	ارزش ریالی	ارزش دلاری
۱۳۹۲	۰۴۰۱۴۰۰۰	شیر و خامه شیر که میزان مواد چرب آن از لحاظ وزنی از ۶ درصد بیشتر (ولی از ۱۰ درصد بیشتر نباشد) تغلیظ نشده یا شیرین نشده	۶۸	۵۰۶۶۳۴۰	۲۰۵
۱۳۹۲	۰۴۰۳۹۰۹۰	دوغ، شیر و خامه بسته‌بندی شده کفیر و سایر شیرها و خامه‌های تخمیر شده به استثنای تغذیه کودکان شیرخوار	۶۰۰	۱۴۹۰۱۰۰۰	۶۰۲
۱۳۹۲	۰۴۰۹۰۰۰۰	عسل طبیعی	۴۵	۵۵۹۸۲۲۵	۲۲۵
۱۳۹۲	۰۶۰۳۱۱۰۰	گل‌های رز (ژرژت)	۱۰۰	۱۸۹۷۳۶۳۶	۷۶۵
۱۳۹۲	۰۶۰۳۱۹۹۰	سایر غیر از اقلام مشمول ردیف‌های ۰۶۰۳۱۱۰۰ لغایت ۰۶۰۳۱۹۱۰	۵۷۰	۳۵۳۳۵۷۲۵۰	۱۴۲۵۰
۱۳۹۲	۰۶۰۳۹۰۰۰	سایر غیر از اقلام مشمول ردیف‌های ۰۶۰۳۱۱۰۰ لغایت ۰۶۰۳۱۹۹۰	۶۹۱	۴۳۰۴۷۵۷۲۵	۱۷۲۷۵
۱۳۹۲	۰۶۰۴۹۰۰۰	شاخ و برگ و سایر اجزای نباتات برای دسته گل یا زینت خشک کرده سفیدکرده، رنگ کرده آغشته یا آماده به نحو دیگر	۲۱۵۶۰	۱۳۳۹۹۴۷۳۸۷۵	۵۲۴۴۶۳
۱۳۹۲	۰۷۱۱۴۰۰۰	خیار و خیارترشی (خیار ریز) محفوظ شده به صورت موقت که به همان حالت قابل مصرف فوری نباشد	۷۲۲۳	۳۵۷۱۱۴۹۴۸	۱۴۴۱۲
۱۳۹۲	۰۸۰۲۵۱۱۰	انواع پسته خندان در داخل پوسته تازه یا خشک	۲۵۱۵۰	۵۴۲۰۲۱۲۶۸۸	۲۱۸۸۰۴
۱۳۹۲	۰۸۰۲۵۲۱۰	مغز پسته تازه یا خشک	۴۷۰۳۶	۱۹۳۲۳۸۹۲۲۸۸	۷۷۸۱۶۶
۱۳۹۲	۰۸۰۲۵۲۲۰	مغز پسته بدون پوست دوم و خلال مغز پسته تازه یا خشک	۴۸۲۶۴	۳۰۳۴۵۵۱۲۰۷۶	۱۲۲۵۳۷۵
۱۳۹۲	۰۸۰۴۱۰۱۰	خرما استعمران تازه یا خشک کرده	۳۰۰۰	۹۶۶۸۱۰۰۰	۳۹۰۰
۱۳۹۲	۰۸۰۴۱۰۴۰	خرما مضافتی تازه یا خشک کرده	۱۴۱۹۷	۶۶۸۹۲۱۲۹۲	۲۷۰۰۰
۱۳۹۲	۰۸۰۴۱۰۹۰	سایر خرماهای غیرمذکور در جای دیگر تازه یا خشک کرده	۲۵۰۶۲	۵۶۰۵۰۷۹۰۴	۲۲۶۰۷
۱۳۹۲	۰۸۰۴۲۰۰۰	انجیر، تازه یا خشک کرده	۴۱۸۲۷	۳۵۹۹۳۹۹۹۲۷	۱۴۴۹۹۹
۱۳۹۲	۰۸۰۶۲۰۶۰	انگوری بی‌دانه (انگور خشک کرده)	۲۵۶۵۴	۲۲۲۰۳۲۰۹۲۱	۸۹۷۸۹
۱۳۹۲	۰۸۰۶۲۰۷۰	کاشمیری سبز بی‌دانه (انگور خشک کرده)	۶۲۵	۵۴۲۱۵۷۳۰	۲۱۸۷
۱۳۹۲	۰۸۱۳۴۰۰۰	سایر میوه‌های خشک کرده که در جای دیگری مذکور یا مشمول نباشند	۱۵۰۰	۳۳۶۷۲۶۱۰۰	۱۳۶۰۰
۱۳۹۲	۰۹۰۹۳۱۹۰	تخم زیره سبز خرد نشده و ساییده نشده در بسته‌بندی آماده برای غیرخرده فروشی	۴۵۳۱۲۰	۳۳۷۳۴۸۸۲۸۸۰	۱۳۶۰۱۴۹
۱۳۹۲	۰۹۰۹۳۲۹۰	تخم زیره سبز خرد شده و ساییده شده در بسته‌بندی آماده برای غیرخرده فروشی	۱۴۲۵۶۰	۱۰۵۹۹۷۶۳۶۸۰	۴۲۷۶۸۰
۱۳۹۲	۰۹۱۰۲۰۱۱	زعفران آماده برای خرده‌فروشی در بسته‌بندی کمتر از ۱۰ گرم	۲	۹۵۵۴۴۷۷۱	۳۸۳۳
۱۳۹۲	۰۹۱۰۲۰۱۲	انواع پودر زعفران در بسته‌بندی کمتر از ۱۰ گرم آماده برای خرده‌فروشی	۰/۲۵	۱۱۲۷۸۰۸۵	۴۵۵
۱۳۹۲	۰۹۱۰۲۰۱۳	انواع زعفران در بسته‌بندی ۳۰-۱۰ گرم آماده برای خرده‌فروشی	۱۵۰	۵۹۳۷۹۶۰۷۵۶	۲۳۹۷۴۳
۱۳۹۲	۰۹۱۰۲۰۹۰	زعفران در بسته‌بندی بیش از ۳۰ گرم	۱۶۵	۶۹۴۲۶۸۱۷۹۰	۲۷۹۷۹۰
۱۳۹۲	۱۳۰۱۹۰۴۰	کتیرا	۸۰۰	۵۹۷۱۴۶۰۰۰	۲۱۴۱۸
۱۳۹۲	۱۳۰۲۱۹۰۰	سایر شیرها و عصاره‌های نباتی که در جای دیگری مذکور یا مشمول نباشند	۶۴۰۵	۲۸۴۱۸۲۳۹۵	۱۱۴۴۵
۱۳۹۲	۱۷۰۱۹۱۰۰	قند و شکر که به آن مواد خوشبوکننده یا رنگ‌کننده اضافه شده	۳۲۰	۷۶۱۰۲۲۳	۳۰۷
۱۳۹۲	۲۰۰۱۱۰۰۰	خیار و خیارریز (خیارترشی) محفوظ شده در سرکه یا در جوهر سرکه	۱۴۱۹۷	۱۰۱۱۰۲۳۹۰۰	۴۰۵۲۲
۱۳۹۲	۲۰۰۱۹۰۰۰	سایر سبزیجات، میوه‌ها و سایر اجزای خوراکی نباتات، آماده یا محفوظ شده در سرکه یا جوهر سرکه به غیر از خیار و خیارریز (خیار ترشی)	۱۴۶۰۰	۹۱۸۰۷۶۶۳۲	۳۷۰۷۲
۱۳۹۲	۲۰۰۹۸۹۹۰	سایر آب میوه تغلیظ شده باستثنای (کنسانتره موز، انبه، گودا، پشن فروت، لیچی)	۱۷۵۵۶۵	۱۸۸۳۹۶۶۴۱۶۴	۷۵۸۳۹۵
۱۳۹۲	۲۱۰۳۹۰۰۰	سایر سس‌ها و فرآورده‌ها برای سس چاشنی‌ها و ادویه‌های مخلوط شده غیرمذکور در جای دیگر	۵۰۰۰	۴۹۵۴۶۰۰۰۰	۲۰۰۰۰
۱۳۹۲	۲۱۰۶۹۰۹۰	سایر فرآورده‌های غذایی که درجای دیگر مذکور یا مشمول نباشد	۲	۱۴۸۷۲۲	۶
۱۳۹۲	۲۲۰۲۹۰۰۰	سایر نوشابه‌های غیرالکلی که در جای دیگری مذکور نباشند	۱۹۵۰۰	۱۳۲۸۹۳۴۷۵۰	۵۳۶۲۵
۱۳۹۲	۲۵۰۱۰۰۳۰	نمک تغییر یافته برای مصارف صنعتی (شامل خالص شده)	۲۰۶۲۶	۴۱۲۵۱۹۸۳	۱۶۶۲

سال	تعرفه	شرح تعرفه	وزن (کیلوگرم)	ارزش ریالی	ارزش دلاری
۱۳۹۲	۲۵۱۵۱۱۰۰	سنگ‌های مرمر و سنگ‌های تراورتن کار نشده یا ناهمواری گرفته شده	۴۸۹۵۶۰	۱۴۶۱۳۲۶۵۸۶	۵۸۷۴۶
۱۳۹۲	۲۷۱۴۹۰۰۰	قیر و آسفالت طبیعی و آسفالت‌های طبیعی و سنگ‌های آسفالت‌دار طبیعی	۱۵۲۳۵۰	۹۴۴۱۵۷۹۱۸	۳۸۰۸۷
۱۳۹۲	۲۹۳۹۱۹۱۰	نوسکاپین هیدروکلراید	۲۷۵	۵۳۱۶۶۵۵۵۰۰	۲۱۴۵۰۰
۱۳۹۲	۳۳۰۱۲۹۱۰	اسانس روغنی از گل محمدی	۰/۰۵	۵۶۰۰۰۵۴	۲۲۶
۱۳۹۲	۳۳۰۱۹۰۱۱	گلاب استحصالی از گل محمدی	۷۱۳	۸۰۹۱۷۲۰۶	۳۲۶۴
۱۳۹۲	۳۳۰۷۳۰۰۰	املاح معطر و سایر فرآورده‌ها برای استحمام	۲۰۰۰۰	۷۴۳۴۳۰۰۰	۳۰۰۰
۱۳۹۲	۴۱۰۵۱۰۰۰	پوست دباغی شده یا تازه دباغی شده، ولی رنگ نشده مرطوب از گوسفند یا بره	۲۸۱۰	۶۶۵۹۰۱۶۰۰	۲۶۸۸۰
۱۳۹۲	۴۲۰۲۱۹۰۰	رختان و چمدان و کیف برک کیف اسناد و کیف مدرسه که در جای دیگر مذکور نباشند	۵۰	۴۰۹۰۸۴۵۰	۱۶۵۰
۱۳۹۲	۴۴۱۴۰۹۰	قاب چوبی برای تابلو، عکس، آینه و اشیای همانند غیر از صنایع دستی	۴	۱۲۴۰۷۵	۵
۱۳۹۲	۴۴۲۱۹۰۹۰	سایر اشیای از چوب غیر از صنایع دستی و غیرمذکور درجای دیگر	۵۰	۳۷۱۶۸۵۰	۱۵۰
۱۳۹۲	۵۱۰۷۲۰۹۰	سایر نخ از پشم شانه زده، آماده نشده برای خرده‌فروشی غیرمذکور در جای دیگر	۱۰۰	۲۷۲۶۹۰۰۰	۱۱۰۰
۱۳۹۲	۵۲۱۲۲۴۰۰	سایر پارچه‌های تاروپود باف از پنبه، از نخ‌های رنگارنگ، مترمربع بیش از ۲۰۰ گرم، غیرمذکور در جای دیگر	۱۵	۱۱۱۴۷۸۵۰	۴۵۰
۱۳۹۲	۵۲۱۲۲۵۰۰	سایر پارچه‌های تاروپود باف از پنبه، چاپ شده، بیش از ۲۰۰ گرم، غیرمذکور درجای دیگر	۱۰۰۰	۷۴۵۰۵۰۰۰۰	۳۰۰۰۰
۱۳۹۲	۵۷۰۱۱۰۰۰	فرش و سایر کف پوش‌های نسجی، از پشم یا از موی نرم (کرک) حیوان، گره باف	۵۵۳۷۱۹	۶۷۵۵۴۸۰۴۳۳۱۶	۲۷۱۲۷۵۴۴
۱۳۹۲	۵۷۰۲۱۰۱۰	گلیم یک رو پشمی و نخی کلیه مناطق بجز سیرجان	۱۳۵	۲۰۰۹۲۳۳۲۲	۸۱۰۴
۱۳۹۲	۵۷۰۲۱۰۹۰	شوماک (غیرازسوزنی) کارامانی، فرش‌ها (دستباف همانند غیرمذکور درجای دیگر)	۱۴۹۸۰	۱۱۱۷۱۰۷۱۷۵۵	۴۴۹۶۹۹
۱۳۹۲	۵۷۰۲۴۱۰۰	کف‌پوش‌های مخمل باف، از پشم، یا از موی نرم (کرک) حیوان، آماده مصرف	۷۷۶۶	۲۵۲۷۷۳۰۵۶۹	۱۰۲۰۱۱
۱۳۹۲	۵۷۰۲۹۲۰۰	کف پوش‌های غیرمخملی باف، از مواد نساجی سنتتیک یا مصنوعی آماده مصرف	۱۱۵۰۸۴	۲۸۷۸۸۰۳۴۶۶۷	۱۱۵۹۳۹۸
۱۳۹۲	۵۷۰۵۰۰۰۰	سایر فرش‌ها و کف‌پوش‌ها از مواد نساجی، حتی آماده مصرف	۲۰۰	۱۷۳۴۵۳۰۰	۷۰۰
۱۳۹۲	۵۸۰۱۱۰۰۰	پارچه‌های مخمل و پلوش تاروپود باف و پارچه‌های شنیل از پشم یا از موی نرم (کرک) حیوان	۱۳۰	۱۰۶۴۶۹۲۲۰	۴۲۹۰
۱۳۹۲	۶۱۱۵۹۴۰۰	جوراب زنانه و پاپوش، کشباف یاقلاب باف، از پشم یا کرک غیرمذکور در جای دیگر	۲۸	۶۲۵۴۱۳۶	۲۵۲
۱۳۹۲	۶۳۰۸۰۰۰۰	مجموعه که متشکل هستند از پارچه‌های تار و پود باف و نخ، حتی دارای متفرعات، برای آماده کردن آنها به‌صورت قالیچه، دیوارکوب، رومیزی و دستمال سفره گلدوزی و قلاب‌کدوزی شده، یا اشیای نساجی همانند، بسته‌بندی شده برای خرده‌فروشی	۲۳۹۰	۱۷۷۷۱۹۴۰۰۰	۷۱۷۰۰
۱۳۹۲	۷۰۱۳۱۰۰۰	سفالینه‌ها شیشه‌ای از نوع مورد استفاده برای سرمیز، آشپزخانه، توالت، محل کار، تزئینات داخلی یا مقاصد مشابه غیر از ردیف‌های ۷۰۱۸ یا ۷۰۱۰ می‌باشد	۱۲۸۰	۲۰۸۸۱۳۰۶۰	۸۴۲۰
۱۳۹۲	۷۰۱۳۴۱۱۲	ظروف شیشه از نوع مورد استفاده برای سرمیز (به غیر از لیوان‌های تزئینی) یا مقاصد آشپزخانه‌ای بدون تزئین، صنایع دستی	۱۰۷۰	۱۵۹۳۳۱۵۶۰	۶۴۲۰
۱۳۹۲	۷۳۲۶۹۰۹۰	سایر مصنوعات دیگر از آهن یا فولاد غیرمذکور درجای دیگر	۱۰	۵۷۰۷۴۵	۲۳
۱۳۹۲	۷۴۱۹۹۹۳۰	سایر مصنوعات از مس، میناکاری شده، صنایع دستی	۸۰	۱۱۸۹۱۵۲۰	۴۸۰
۱۳۹۲	۷۶۱۶۹۹۹۰	سایر مصنوعات آلومینیومی غیرمذکور	۵۰	۲۸۲۴۸۰۶	۱۱۴
۱۳۹۲	۸۳۰۲۴۱۹۰	پراک‌ها، اتصالات و اشیای همانند مناسب برای ساختمان	۲۱	۲۰۸۴۴۶۰	۸۴
۱۳۹۲	۸۴۵۱۸۰۰۰	ماشین‌های چلاندن، آهار زدن، پرداخت کردن، اندودن، یا آغشتن نخ‌های نسجی، پارچه‌ها یا اشیای نساجی	۱۹۰۰	۳۷۶۵۴۹۶۰۰	۱۵۲۰۰

مأخذ: اداره گمرک ایران.

منابع و مأخذ

۱. اداره گمرک ایران.
۲. آمارنامه مصرف فرآورده‌های نفتی، سال ۱۳۹۲.
۳. تراز نامه انرژی کشور، سال ۱۳۹۱.
۴. سازمان توسعه تجارت ایران.
۵. پناهی، روزبه و بهمن، حروفی ابراهیمی. توسعه صنعت کشتی‌سازی، جلد اول: مطالعه بازار جهانی و روند توسعه صنعت در کشورهای پیشرو (چین، کره و ژاپن) صندوق توسعه صنایع دریایی، ۱۳۹۳.
۶. تجارت جهانی سنگ آهن، شرکت مشاور سرمایه‌گذاری ابن سینا مدبر، بولتن شماره ۳ صنعت سنگ آهن.
www.worldsteel.org
۷. انجمن فولاد جهان
http://www.jeita.or.jp/english/stat/
۸. اتحادیه صنایع الکترونیک و فناوری اطلاعات ژاپن
www.jcfa.gr.jp
۹. اتحادیه الیاف مصنوعی ژاپن
& <http://www.eia.gov/beta/international/analysis.cfm?iso=JPN>
www.intracen.org
<http://www.eia.gov/beta/international/data/browser/#?iso=JPN>
10. <http://www.eia.gov/beta/international/analysis.cfm?iso=JPN>
11. www.stat.go.jp/english/data
12. http://www.trademap.org/Bilateral_TS.aspx
13. www.usad.org
14. data.worldbank.org
15. <http://www.bp.com/en/global/corporate/energy-economics/statistical-review-of-world-energy/2014-in-review.html>
16. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ja.html>
17. <http://www.worldometers.info/world-population/>

شماره مسلسل: ۱۴۵۷۴

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی وضعیت و نقش بخش‌های تجارت، انرژی و صنعت در اقتصاد کشور ژاپن

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه انرژی و صنعت)

تهیه و تدوین کنندگان: مهدخت متین، نسیم محمدی

مدیر مطالعه: فاطمه میرجلیلی

ناظران علمی: محمدرضا محمدخانی، هوشنگ محمدی، فریدون اسعدی، علی اصغر ازدری

متقاضی: معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴/۹/۱۷